

DIAK

Janita Kekkonen
Matti Martikainen
Jade Tikkanen
Mari Väisänen

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sairaanhoitaja (AMK)
Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyö, 2024

Isätyön kehittäminen Oulun seurakuntayhtymässä

Menetelmiä isien osallisuuden lisäämiseksi

TIIVISTELMÄ

Janita Kekkonen
Matti Martikainen
Jade Tikkanen
Mari Väisänen

Isätyön kehittäminen Oulun seurakuntayhtymässä. Menetelmiä isien osallisuuden lisäämiseksi.

64 sivua, 4 liitettä

Syksy, 2024

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sairaanhoitaja (AMK)

Sairaanhoitaja (AMK), diakoninen hoitotyö

Perinteinen isän rooli on aikaisemmin koettu etäisenä, mutta uusien sukupolvien jälkeen on siirrytty kohti osallistuvampaa isän mallia. Aktiivinen isyys on yhteydessä isän psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Lapsen kehitykselle isän osallisuus on tärkeää ja vaikuttaa koko perheen hyvinvointiin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää isätyötä Oulun seurakuntayhtymässä. Tavoitteena oli luoda menetelmiä, joiden avulla isien osallisuutta voidaan jatkossa parantaa seurakuntien lapsiperhepalveluissa. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi MILAVA-hanke.

Opinnäytetyö toteutettiin kehittämispainotteisena, jossa tiedonkeruun menetelmänä käytettiin isäasiakkaille ja työntekijöille suunnattuja kyselylomakkeita. Kyselyt toteutettiin anonyymisti verkossa ja koostuivat avoimista sekä monivalintakysymyksistä. Vastaukset analysoitiin jakamalla ne erilaisiin teemoihin: toiminnan järjestäminen ja osallisuus, kohtaaminen, viestintä sekä isien osallisuuden ja vanhemmuuden tukemisen jatkokehittämien.

Vastauksissa nousi esiin viestinnän teema. Kehitystyönä tehtiin kartoitus- ja palautelomakepohjat, joilla työntekijät voivat kerätä asiakkailta palautetta toiminnan alkaessa ja päättyessä. Palautteiden avulla voidaan lisätä vuorovaikutusta työntekijöiden ja asiakkaiden välillä sekä parantaa isien vaikutusmahdollisuutta. Näiden pohjalta toimintaa voidaan kehittää isä huomioivammaksi ja osallistavammaksi. Lisäksi laadittiin kehitysidea Isä-lapsiparkkitoiminnalle suunnatusta Instagram-tilistä, jolla voidaan lisätä tietoisuutta sekä mahdollistaa isejä saamaan vertaistukea.

Tutkitun tiedon valossa isät pitävät vähemmän perhevapaita. Perhevapaaudistuksen myötä tulevaisuudessa isät ovat todennäköisesti enemmän lapsen kanssa kotona, jolloin isien osuus lapsiperhepalveluiden käyttäjinä mahdollisesti kasvaa. Isät osallistuvat helpommin suoraan heille suunnattuun toimintaan ja siksi palveluita olisi hyvä kohdentaa suoraan isille.

Asiasanat: Isyys, isätyö, osallisuus, perhetyö, seurakunta, sosiaalinen media

ABSTRACT

Janita Kekkonen
Matti Martikainen
Jade Tikkanen
Mari Väisänen

Developing fatherwork in the Oulu parish union. Methods to improve fathers' involvement

64 pages, 4 appendices

Autumn, 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor of Health Care, Nursing

Bachelor of Health Care, Diaconal Nursing

A father's role has been more distant in the past; however more recent generations have been moving towards a more involved model of fatherhood. Active fatherhood is connected to fathers' mental and physical wellbeing. A father's active involvement is important to children's development and affects the wellbeing of the whole family.

The purpose of the thesis is to improve father work in the Oulu parish union. Our goal was to create methods which could be used to improve the involvement of fathers in the family services provided by parishes. Our collaboration partner during the thesis was the MILAVA project.

The thesis was implemented as a development focused thesis. Information was collected from the workers and father patrons in the parishes using questionnaires. The questionnaires were carried out anonymously online and contained both open and multiple-choice questions. The answers were analysed by separating them into different themes: organizing activities, involvement, encounters, communication and further developing father involvement and supporting parenthood.

The theme of communication came up in the questionnaires. Two separate feedback forms were developed for the parish union. Employees could use them to gather feedback from the attendees at the beginning and end of the activity seasons. The gathered feedback can then be used to improve the parishes activities to be more attentive and involving of fathers. An additional development idea was a separate Instagram account created for the parish father-child park activity to promote the awareness of the activity and enabling peer support between fathers.

According to previous studies fathers use family leave less. With the family leave reform fathers are likely to spend more time with their child(ren) at home in the future which would increase fathers' usage of family services. Fathers are also more likely to participate in activities that are specifically aimed at them, therefore targeting activities towards fathers would be beneficial.

Keywords: fatherhood, father work, involvement, family work, parish, social media

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 ISÄTYÖ VANHEMMUUDEN TUKENA	5
2.1 Isätyön suunnitelma	5
2.2 Aikaisemmat hankkeet ja tutkimukset liittyen isyyteen	6
3 ISIEN OSALLISUUS JA VERTAISTUEN TARVE	8
3.1 Isien osallisuus lapsiperhepalveluissa.....	8
3.2 Isien vertaistuen tarve palveluissa	9
4 TASA-ARVO JA METATYÖN JAKAUTUMINEN ISIEN JA ÄITIEN VÄLILLÄ11	
4.1 Perhevapaiden jakautuminen isien ja äitien välillä	12
4.2 Metatyön jakautuminen perheessä	13
5 SOSIAALINEN MEDIAN MERKITYS VIESTINNÄSSÄ.....	14
5.1 Sosiaalisen median suosio.....	14
5.2 Oulun seurakuntayhtymä sosiaalisessa mediassa.....	15
6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	16
7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMISYMPÄRISTÖ JA YHTEISTYÖTAHOT17	
7.1 Mies, lapsi ja vanhemmuus, MILAVA-hanke 2023–2025	17
7.2 Oulun seurakuntayhtymän perhepalvelut.....	18
8 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI, MENETELMÄT JA TULOKSET.....	20
8.1 Opinnäytetyön suunnittelu.....	21
8.2 Opinnäytetyön toteutus	22
8.3 Menetelmät kyselyiden analysoinnin tukena	23
8.4 Työntekijöiden kyselyiden vastaukset	25
8.5 Isäasiakkaiden kyselyjen vastaukset.....	27
8.6 Vastausten pohjalta nostetut kehitystarpeet.....	32
8.7 Kartoitus- ja palautelomakkeiden suunnittelu ja palaute	38
9 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	40
10 POHDINTA	44

10.1 Ammatillinen kehitys	45
10.2 Isätyön jatkokehitys.....	47
LÄHTEET.....	49
LIITE 1. Kysely työntekijöille	55
LIITE 2. Kysely asiakkaille	58
LIITE 3. Palautelomake toimintakauden loppuksi	63
LIITE 4. Kartoituslomake toimintakauden alkaessa	64

1 JOHDANTO

Maailma muuttuu ja kehittyy jatkuvasti kiihtyvää tahtia ja niin muovautuu myös vanhemmuussuhde. Isät nähdään usein äitejä enemmän toiminnallisena tekijänä, joka pelaa lasten kanssa jalkapalloa tai käy leireillä. Isien asema on kehittymässä lapsien elämässä ja vanhemman roolissa kattamaan muutakin kuin harrastuksissa käymisen. Isien mahdollisuudet osallistua lapsen elämään ovat lisääntyneet yhteiskunnan muuttuessa isyyttä ja miesten tunteellisuutta hyväksyvämmäksi. Se sallii isien ottaa aktiivisempaa ja monipuolisempaa roolia lapsen kasvattamisessa. (Miessakit ry, 2015.).

Yhteiskunnan näkemys isyyteen on muuttumassa, mutta vakiintuneet käytännöt palveluissa saattavat silti luoda isälle epätervetulleeseen tunteen. Ammattilaiset kohdistavat viestinnän helposti äidille tapaamisissa ja muussa viestinnässä palvelutahon ja perheen välillä. (Katajisto ym., 2020, s. 29.) On tärkeää, että palveluntarjoajat tiedostavat tämän ilmiön ja ottavat askelia toimiakseen lapsiperheiden kanssa oikein ja tasa-arvoisesti.

Tavoitteenamme on luoda menetelmiä, joilla voidaan lisätä isien osallisuutta Oulun seurakuntayhtymän lapsiperhepalveluissa. Yhteistyökumppaneitamme ovat olleet MILAVA-hanke ja Oulun seurakuntayhtymä. MILAVA-hanke on useamman Pohjois-Suomen ammattikorkeakoulun ja Oulun yliopiston ryhmähanke. Hankkeen päämäärä on selvittää isien tuen tarvetta vanhemmuuteen. Hankkeessa kerätään itseiltä ja ammattilaisilta tietoa, jonka pohjalta rakennetaan työkirja ja digitaalinen valmennus. (OAMK, i.a.) Yhdessä MILAVA - hankkeen yhteistyökumppaneiden kanssa päätimme käyttää apuna Isätyön suunnitelmaa palveluiden kehittämisessä. Keskityimme palveluissa isille ja lapsille järjestettävään toimintaan Oulun seurakuntayhtymässä, kuten kerhoihin ja Isä-lapsiparkkeihin. Yhteyshenkilönämme Oulun seurakuntayhtymässä on toiminut lapsi- ja perhetyön diakoni. Hänen kanssaan olemme toteuttaneet tiedonkeruun ja kehittäneet isätyötä. Kehitystarpeina nousi esiin seurakunnan lapsi- ja perhepalveluiden sosiaalinen media sekä palautteen kerääminen osallistujilta

2 ISÄTYÖ VANHEMMUUDEN TUKENA

Isätyön tarkoituksena on tukea miesten hyvinvointia, isyyttä ja osallisuutta. Siinä korostuu isien huomioon ottaminen palveluiden käyttäjinä ja heidän tarpeiden huomioiminen sekä tukimuotojen rakentaminen isille. Isätyössä otetaan huomioon isyyteen ja mieheyteen liittyvät historialliset taustatekijät sekä isien yleiset haasteet. Pitää huomioida miesten paineet, kun ollaan tekemisissä isien kanssa. Ne voivat vaikuttaa heidän tapaansa puhua, kokea tai ilmaista tunteita. (Katajisto ym., 2020, s. 28–31.)

Kun tehdään isien kanssa töitä, yhteistyötahon pitää olla tietoinen minkälaiseen isäkuvaan heidän toimintansa ja palvelunsa koostuvat. Isien kanssa työskentelevien pitää tutkia ja kyseenalaistaa minkälainen heidän käsityksensä isyydestä on tai minkälaisia stereotypioita heillä on sukupuoleen liittyen. Ihminen ei välttämättä ymmärrä omia ennakkoluulojaan tai oletuksia, joita on isän ja äidin rooleihin liittyen. Näitä asioita on hyvä tarkastella ja tiedostaa, jotta vanhemmat osataan kohdata tasavertaisesti. Isätyössä on hyvä kiinnittää huomiota miehille tyypillisiin ongelmiin kuten päihteisiin, itsemurhiin, syrjäytymiseen ja asunnottomuuteen. Näillä voi olla vaikutusta yhteistyöhön tai siihen, miten isät sitoutuvat palveluihin. (Katajisto ym., 2020, s. 21–71.)

2.1 Isätyön suunnitelma

Isätyön suunnitelma on osa Isätyökirjaa. Isätyökirja on Isän näköinen -hankkeen lopputuotos, johon on koottu hankkeen aikana käytetty ja tehty materiaali. Isätyökirja on pääsääntöisesti suunnattu ammattilaisille, jotka kohtaavat isejä työssään. Siinä tuodaan esille muun muassa isien haasteita, miten ammattilainen huomioi isiä tasavertaisesti, isän osallisuuden tärkeys sekä miten se vaikuttaa koko perheeseen. Isätyön suunnitelma on työväline ja prosessi. Sitä käytetään organisaatioissa arvioimaan isien tasavertaista kohtaamista ja kehittämään isätyön osaamista. Suunnitelma on pilotoitu Oulun, Järvenpään, Kuopion ja Muuramen kunnan eri organisaatioissa kuten perhepalveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Näistä

organisaatioista saatujen tulosten ja kokemusten pohjalta on kehitetty nykyinen Isätyön suunnitelman malli. Vuorovaikutus, rakenteelliset seikat ja käytännön järjestelyt voivat vaikuttaa siihen, ettei organisaatiossa yhdenvertaisuus toteudu. (Katajisto ym., 2020, s. 64–67.)

Suunnitelma sopii organisaatioihin, joissa työskennellään isien kanssa tai suunnitellaan uusia palveluita, joissa heitä voi kohdata. Suunnitelman tekoon osallistuvat organisaation johto, työntekijät ja palveluita käyttävät isät. Suunnitelman prosessiin kuuluu neljä eri vaihetta. Vaiheet ovat kartoitus, tavoitteet ja toimenpiteet, toteutus sekä seuranta. Suunnitelma on jatkuva prosessi, jota kuuluu seurata säännöllisesti ja myös päivittää tarpeen mukaan. (Katajisto ym., 2020, s. 64–71.)

2.2 Aikaisemmat hankkeet ja tutkimukset liittyen isyyteen

Isän näköinen -hanke oli Miessakit ry:n ja Setlementtiliitto ry:n toteuttama vuosina 2018–2020. Hankkeen tavoitteena oli vahvistaa miesten paikkaa vanhempana ja huoltajana yhteiskunnassa tasavertaisemmaksi. Hankkeen kohderyhmänä oli etenkin vaikeassa elämäntilanteessa olevat isät sekä heitä kohtaavat tahot. Hankkeella oli vertaisuuteen pohjautuva isäryhmätoiminta, joka kokosi verkostoja eri paikkakunnilta liittyen isätyöhön. Hankkeen aikana järjestettiin koulutustilaisuuksia ammattilaisille ja opiskelijoille isien kohtaamisesta. Hankkeen tuotoksena tehtiin Isätyökirja. (Miessakit ry, i.a.-a.)

Isä hoitaa – perhevapaalta virtaa työntekoon -hanke toteutettiin vuosina 2016–2018. Hankkeen toimijoina olivat Miessakit ry, Työterveyslaitos, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos sekä sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvoyksikkö. Tavoitteina hankkeessa oli lisätä isien käyttämiä perhevapaita ja saada jaettua lastenhoitoa tasaisemmin toisen vanhemman kanssa. Tavoitteina oli myös lisätä tietoisuutta isien perhevapaiden mahdollisuudesta sekä parantaa asenteita ja käytäntöjä isien vapaiden käyttöä kohtaan. Lisäksi tutkittiin esteitä, joiden takia perhevapaita ei käytetty ja tehtiin aiheesta kyselyitä sekä haastatteluita. Perhevapaiden käytöstä järjestettiin myös tiedotuskampanja, jolla pyrittiin nostamaan isien

määrää niiden käyttäjinä. Hankkeessa mukana ollut Työterveyslaitos kehitti työpaikoilla käytäntöjä isien perhevapaiden käytön lisäämiseksi ja työn sekä perheen yhteensovittamisen tukemiseksi. (Miessakit ry, i.a.-b.)

Väestöliiton ”Tasa-arvo ja isät -tutkimus- ja kehittämishankkeessa 2019–2021” tutkittiin miten päästään tasavertaisempaan ja isäystävällisempään kohteluun työyhteisössä. Hankkeen aikana tehtiin artikkeleita työelämän kehittämiseksi, videoita, kaksi opinnäytetyötä, podcasteja ja muita julkaisuja. (Väestöliitto, i.a.)

”Responsible Fatherhood A Narrative Approach” väitöskirjassa analysoitiin kertomuksia varhaisisyydestä. Kertomukset perustuivat kolmeen vertaisarvoituun artikkeliin ja haasteluun. Aineisto sisälsi 44 haastelua isien kanssa, jotka olivat olleet alle kolme vuotta vanhempia. Haastattelut sijoituivat vuosille 2003 ja 2008–2011. Tavoitteena oli miesten kertomusten avulla laajentaa ymmärrystä isyydestä ja tutkia asenteita sekä kulttuurin vaikutusta isyyteen. Tuloksien mukaan isät kokivat keskeisinä tehtävinänsä olleen lapsen kasvatusta, perheen elättäminen ja lastenhoitoon osallistuminen. Miehet huolehtivat perheen taloudellisesta vakaudesta ja heidän kumppaninsa pitivät suurimman osan perhevapaista. Miehet kokivat, että isyyden rooli on muuttunut, esimerkiksi isät saavat näyttää enemmän tunteita. (Eerola, 2015, s. 13, s. 28–45, s. 65–67.)

3 ISIEN OSALLISUUS JA VERTAISTUEN TARVE

Osallisuus on tunne ja kokemus kuulumisesta johonkin yhteisöön sekä mahdollisuudesta vaikuttaa itselleen merkityksellisiin asioihin sen sisällä. Se on kuulluksi ja nähdyksi tulemisen tunnetta ja mahdollisuutta osallistua yhteisön sisällä tehtäviin päätöksiin. (Nivala, 2021.) Osallisuus ja osallistuminen on hyvä erottaa toisistaan. Osallistua voi ilman omaa aktiivista toimintaa olemalla vain mukana muiden kehittelemässä toiminnassa. Osallistumisen kautta kuitenkin syntyy osallisuuden kokemuksia. Osallisuus tuo mukanaan myös velvollisuuksia ja henkilöltä odotetaan vaikuttamisen mahdollisuuden lisäksi vastuunottoa ja sitoutumista. (Hujala & Taskinen, 2020, s. 269.) Osallisuuden vastakohtana nähdään osallisuuden puute, jota on tunne ulkopuolelle jättämisestä (Nivala, 2021).

Isätyökirjassa sanotaan olevan näyttöä, että aktiivinen isyys on yhteydessä isän psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Tiedetään isän osallisuuden olevan tärkeää esimerkiksi lapsen kognitiiviseen, emotionaaliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Osallinen isä vähentää riskiä lapsen häiriökäyttäytymiselle ja auttaa lasta sitoutumaan sääntöihin paremmin. Osallinen isä vaikuttaa myös äidin hyvinvointiin, kun äidillä on omaa aikaa ja tilaisuus olla muutakin kuin äiti. (Katajisto ym., 2020, s. 17.)

3.1 Isien osallisuus lapsiperhepalveluissa

Isät ovat pohtineet Isätyökirjassa, nähdäänkö heidän aktiivinen osallisuutensa lapsen elämässä epäilyttävänä ja aiheuttaako se huolta äidin hyvinvointista. Äidin poissaoloon kiinnitetään enemmän huomiota kuin isän. Jos isää ei näy lapseen liittyvillä vastaanottokäynneillä, ei ajatella, että perheessä olisi ongelmia. Äitiin suhtaudutaan ensisijaisena vanhempana. Se asettaa isälle korkeamman kynnyksen osallistua aktiivisesti lapsen elämään ja se näkyy myös siinä, miten isät osallistuvat perhepalveluihin. Helposti voi tulla tilanteita, joissa isä jättää päävastuun lapsen hoidosta äidille. Isä voi kokea, että hän on toissijainen vanhempi tai ettei hänellä ole riittäviä taitoja isänä. Isät osallistuvat vähemmän lasten palveluihin ja

vanhemmille suunnattuihin vertaistukiryhmiin kuin äidit. Isät osallistuvat paremmin suoraan heille suunnattuun toimintaan esimerkiksi isäryhmiin tai miehille suunnattuun toimintaan. On hyvä laittaa molemmille vanhemmille omat erilliset kutsut tapahtumiin. Tällä osoitetaan, että kummatkin ovat yhtä tervetulleita. (Katajisto ym., 2020, s. 24–31.)

Ei voida sanoa, että isät olisivat keskenään samanlaisia. Kaikilla on erilaisia tapoja toimia, eikä ne välttämättä ole väriä. On hyvä huomioida, että jotkut haluavat ylläpitää perheessään perinteisiä sukupuolirooleja. Siitä huolimatta on hyvä kannustaa ja mahdollistaa isää osallistumaan lapsen elämään. Riskinä on, että isä kokee ulkopuolisuutta eikä osallistu aktiivisesti lapsen elämään ja sitä kautta palveluihin. Isätyökirjan mukaan perhepalveluissa voi tulla vastaan isiä, joihin on vaikea saada keskusteluyhteyttä. He esimerkiksi vastaavat lyhyesti esitettyihin kysymyksiin tai eivät ota itse esiin asioita, jotka askarruttavat. Edelleen äidit nähdään tietoisimpina vanhemmuuteen ja lapsiin liittyen. Yleensä kun on kyse perheen asioista, äiti ottaa useammin puheenvuoron, vaikka kysymys olisi osoitettu molemmille vanhemmille. On hyvä keskittyä tietoon mistä isät ovat kiinnostuneita ja luoda turvallinen ilmapiiri missä isä voi vapaasti tuoda esille asioita keskeyttämättä. Isälle voisi osoittaa suoraan kysymyksen ja perustella, että olisi tärkeää tällä kertaa kuulla isän näkökulma. Isät eivät halua puhua vain yleisesti vanhemmuudesta vaan, että heidät kohdataan yksilöinä ja puhutaan heidän suhteestaan lapseen. (Katajisto ym., 2020, s. 24–31.)

3.2 Isien vertaistuen tarve palveluissa

Vuoden 2014 tehdyn tutkimuksen mukaan työntekijöiden ja vanhempien välisellä yhteistyöllä oli yhteys riittävän avun saannin kanssa. Toimivaa yhteistyötä edellytti vanhempien osallisuuden vahvistaminen työntekijöiden toimesta. Osallisuudella tarkoitettiin tässä yhteydessä perheen jaksamisen tukemista arjessa sekä mahdollisuutta vaikuttaa ja tehdä päätöksiä palveluissa. Lisäksi hyvän yhteistyön ja osallisuuden vahvistamisen edellytyksenä voitiin nähdä riittävä tiedon saaminen palveluista vanhemmille. Tiedottaminen tapahtui joko antamalla yleistä tietoa

vanhemmille kunnissa tai henkilökohtaisissa erilaisissa palvelutilanteissa. (Halme ym., 2014, s. 224–226.)

Yleisemmin palveluiden kautta tukea saadaan lapsen kasvuun ja kehitykseen eikä suurin osa koe niissä puutteita. Harvemmin apua saadaan huoliin liittyen vanhemmuuteen ja parisuhteeseen. (Halme, ym., 2014, s. 226.) Vertaistuki on hyvä tapa jakaa huolia ja saada samaistuttavia kokemuksia muilta samassa elämäntilanteissa olevilta. (Terveyskylä, 2023.) Vertaistuen saaminen on tärkeää isille ja sitä kaivataan eniten vauvavuoden lopulla. Erityisesti lapsen hoidosta halutaan jakaa kokemuksia ja keskustella lastenhoidosta muiden isien kanssa. Vertaistuen tarve kuitenkin laskee lapsen kasvaessa ja vähenee kolmanteen ikävuoteen mennessä. (Lähtenmäki ym., 2020, s. 409.) Lähtenmäen väitöskirjatutkimuksen mukaan yli puolet isistä toivoi vauvavuoden lopulla, että vertaistukea kehitettäisiin lisää. Isän sosioekonomisella taustalla oli merkitystä, millaista tukea he kokivat kaipaavansa. Korkeammassa asemassa ja tuloluokassa olevat isät kokivat tarvitsevansa vähemmän perheen ulkopuolista tukea. (Lähtenmäki, 2021, s. 58–59.)

4 TASA-ARVO JA METATYÖN JAKAUTUMINEN ISIEN JA ÄITIEN VÄLILLÄ

Sukupuolten välisellä tasa-arvolla tarkoitetaan saman arvoisia oikeuksia ja mahdollisuuksia eri sukupuolisten välillä. Suomessa on perustuslaissa määritelty, ettei ketään saa sukupuolensa perusteella laittaa eriarvoiseen asemaan yhteiskunnassamme. (Tasa-arvoasiain neuvottelukunta, i.a.) Tasa-arvolaisissa kielletään sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun vuoksi tapahtuva syrjintä (L 609/1986).

Aikaisemmin isän rooli on nähty perheenpäänä ja elättäjänä. Myös miehyyden käsitys on muuttunut vuosien aikana. Käsitys on aikaisempina vuosina ollut ahdas ja maskuliininen. Esimerkiksi tunteiden näyttäminen ja hellyyden osoittaminen on nähty naismaisena, eikä sellaista ollut soveliasta näyttää. Perinteisen suomalaisen isän rooli on koettu etäisenä ja vasta uusien sukupolvien jälkeen on siirrytty kohti osallistuvaa ja hoivaavaa isän mallia. (Katajisto ym., 2020, s. 20.)

Perinteisellä isän roolilla viitataan useasti vanhempaan, jonka osallisuus on vähäisempää ja hoivan sijaan keskittyy enemmän toiminnalliseen vuorovaikutukseen kuten pelaamiseen yhdessä lapsen kanssa. Sukupuolten välisten tasa-arvo muutosten kautta perinteistä isyyttä on tarkasteltu kriittisemmin. Yhtenä syynä tähän on ollut äideille kertynyt suurempi vastuunotto perheen arjesta samalla kun molemmat vanhemmat ovat käyneet töissä. Haasteena on ollut miten äidin ja lapsen välinen suhde on nähty merkityksellisempänä ja ajatuksena sekä miten lapsen ja äidin erottaminen tulisi aiheuttamaan haittoja. Tällainen on todennäköisesti vaikuttanut siihen, miten isän asema ei ole päässyt muodostumaan tasavertaiseksi äidin kanssa vaan koettu enemmän avustavaksi. (Miessakit ry, 2015.)

Isyyden ja vanhempien tasavertaisuuden merkitystä on alettu tiedostamaan lapsen kasvussa ja kehityksessä 2000-luvulla. Sen myötä isien tukeminen on lisääntynyt yhteiskunnan rakenteiden osalta ja menty kohti tasavertaisempaa vanhemmuutta. Muutosten myötä isät ovat voineet alkaa osallistua lapsen elämään aktiivisemmin heti pikkulapsivaiheessa. (Miessakit ry, 2015.) Edelleen kuitenkin sosiaali- ja perhepalvelut puoltavat enemmän äidin ja lapsen välistä suhdetta.

Palvelut ovat rakennettu niin, että ne pääasiassa tukevat äitiyttä ja on suunnattu äideille ja lapsille. Palvelut, joista isät voivat saada tukea vanhemmuuteen on suurimmaksi osaksi suunnattu molemmille vanhemmille ja harvoin keskittyvät vain isyyteen tai isän ja lapsen välisen suhteen tukemiseen. (Katajisto ym., 2020, s. 66.)

4.1 Perhevapaiden jakautuminen isien ja äitien välillä

Isien osuus perhevapaiden käyttäjinä on kasvanut tasaisesti, mutta hitaasti vuosien aikana. Edelleen lähes 90 % perhevapaista jakaantuu äidille. (Tietotarjotin, 2023.) Perhevapaiden uudistus tuli voimaan 1.8.2022, jolla halutaan mahdollistaa joustavuutta ja tasaisempaa hoivavastuun jakautumista perheissä. Uudistuksen myötä perheet pystyvät jakamaan vanhempainvapaakiintiön tasaisesti molempien vanhempien välillä. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2022.) Uudistuksen voimaantulon jälkeen kestää kuitenkin aikaa, että nähdään suurempia muutoksia vanhempainvapaiden käytön jakautumisessa vanhempien välillä.

Kansaneläkelaitoksen rekisteriaineiston mukaan ennen perhevapaiden uudistusta vuonna 2022 tammi-elokuussa vanhempainpäivärahapäivistä maksettiin miehille 12,5 %. Uudistuksen voimaantulon jälkeen samana ajankohtana vuonna 2023 miesten osuus päivärahoista oli 14,9 %. Vielä tässä vaiheessa on ollut kuitenkin vaikea arvioida täysin uudistuksen tuloksia, koska vuonna 2023 on maksettu sekä vanhan että uuden perhevapaamallin mukaisesti. (Sosiaalivakuutus, 2023.)

Vanhempien välisen tasa-arvon ja äitien työmarkkina-aseman kannalta on ongelmallista, että perhevapaat eivät jakaudu tasaisesti. Äitien suurempaan osuuteen perhevapaiden käyttäjinä voi vaikuttaa perinteiset ja tutuksi koetut sukupuoliroolit. Valintaa voi ylläpitää pitkät sukupuolittuneet työnjaot perheissä ja työpaikoilla, joissa äiti on nähty automaattisesti kotiin jäävänä osapuolena. Vasta suoraan isälle nimetyt omat perhevapaakiintiöt nostavat puheeksi sen, että myös isä jää lapsen kanssa kotiin. Iseille suunnattu vapaa korostaa isyyden merkitystä ja saa perheet pohtimaan vapaiden pitämistä perinteisten sukupuoliroolien ulkopuolelta.

Sukupuolten väliset perinteet näkyvät myös työpaikoilla esihenkilöiden suhtautumisessa isien perhevapaiden käyttöä kohtaan. Suhtautumisella voi olla negatiivisia vaikutuksia isien halukkuuteen jäädä lapsen kanssa kotiin. (Närvi & Salmi, 2017, s. 34–35.)

4.2 Metatyön jakautuminen perheessä

Jenny Lehtinen kirjoittaa kolumnissaan (2015): ”Metatyö räjäyttää äidin pään” minkälaista metatyö on. Metatyötä kuvaillaan jatkuvaksi aivotyöksi. Se on osittain näkyvää työtä, kuten lasten valokuvauslappujen täyttöä, harrastuskuljetuksen organisointia tai vanhempainyhdistyksen myyjäisiä. Näkymätöntä metatyötä kuvailaan kolumnissa esimerkkinä, että onko lapsella tarpeeksi ulkoiluvaatteita, mistä ne hankitaan tai esimerkiksi urheiluvälineiden hankkiminen ja harkitseminen, onko kannattavaa ostaa uusia tai lainata. (Lehtinen, 2015.)

Metatyötä ei ole tutkittu paljon ja on käsitteenä suhteellisen uusi. Siihen vaikuttaa työn näkymättömyys, joka on kotitöiden koordinoitua eli ajatus- ja suunnittelu-työtä. Sen jakautumista voi tarkastella siitä, miten kotityöt jakautuvat taloudessa. (Väärämäki, 2021.) Naiset laittavat noin 37 minuuttia joka päivä kotitöihin enemmän aikaa kuin miehet. (Tilastokeskus, 2022a.) Naisia kasvatetaan lapsesta asti tekemään metatyötä ja vastuu siitä kasaantuu naiselle jo ennen lapsia. Miehet voivat kokea sen jakautuvan tasaisesti. (Niinistö, 2022.)

Antilan artikkelissa (2016) viitataan Lehtisen kirjoittamaan kolumniin. Antila kirjoittaa artikkelissa Vantaan seurakunnan perheneuvojen näkemyksiä. Perheneuvojen Riitta Tapiosalon ja Juha Pettersonin mukaan perheneuvojen vastaanotolle ei hakeuduta ratkaisemaan vastuun ja töiden epäoikeudenmukaista jakautumista. Sinne hakeudutaan niihin liittyvistä seikoista, kuten yhteisen ajan vähyydestä ja väsymyksestä. Petterson arvioi, että nainen kokee kantavansa päävastuun monessa asiassa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita välttämättä sitä, että miehet olisivat jotenkin huonoja. (Antila, 2016.)

Antilan artikkelin mukaan, kun lapsi syntyy yleensä äiti jää kotiin ja ottaa enemmän vastuuta kodista ja lapsiin liittyvistä asioista. Tämän myötä rooli voi jäädä päälle. Petterson sanoo, että miehestä tulee vähän niin kuin avustaja. Parisuhdekin näivettyy, jos ei ole tasavertainen puoliso eikä vanhempi. Tapiosalo muistuttaa, että jos metatyötä on paljon eikä sitä saa avattua, niin se voi olla raskas tunnekokemus. Raskas tunnekokemus voi vaikuttaa puolisoitten väliseen tunneyhteyteen. (Antila, 2016.)

5 SOSIAALINEN MEDIAN MERKITYS VIESTINNÄSSÄ

Viestintä on osa ihmisten jokapäiväistä arkea ja yleisesti sillä tarkoitetaan sanojen ja viestien vaihtamista kahden osapuolen välillä. Sanallisella viestinnällä käsitetään sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä, jota voi tapahtua esimerkiksi internetissä. (Kaloinen ym., 2008, s. 9–10.) Tarkennamme tässä, minkälaista viestintää käsittelemme opinnäytetyössämme ja mikä merkitys sosiaalisella medialla on Oulun seurakuntayhtymän ja asiakkaiden välisessä kommunikoinnissa.

5.1 Sosiaalisen median suosio

Sosiaalisella medialla tarkoitetaan verkkoviestintäympäristön palveluita ja sovelluksia, joissa tuotetaan omaa sisältöä ja käyttäjillä on mahdollisuus kommunikoida keskenään. Perinteisestä joukkoviestinnästä sosiaalinen media eroaa siten, että vastaanottajat voivat käydä myös keskenään keskustelua ja jakaa tuotettua sisältöä eteenpäin. Erilaisia sosiaalisen median alustoja ovat muun muassa Facebook, Instagram, Tiktok sekä Youtube. (Yhdistystoimijat, i.a.)

Sosiaalisen median suosio on kasvanut paljon vuosien aikana. Tilastokeskuksen vuoden 2018 tilaston mukaan 16–89-vuotiaista 61 % oli käyttänyt jotain internetin yhteisöpalvelua viimeisen kolmen kuukauden aikana. Suurin käyttöryhmä koostui nuorista 16–24-vuotiaista, joista 58 % oli seurannut päivittäin jotain

yhteisöpalvelua. Yrityksistä 81 %, jotka työllistivät vähintään kymmenen henkilöä vuonna 2022 hyödynsivät sosiaalisen median alustoja erilaisiin tarkoituksiin. (Tilastokeskus, 2022a.)

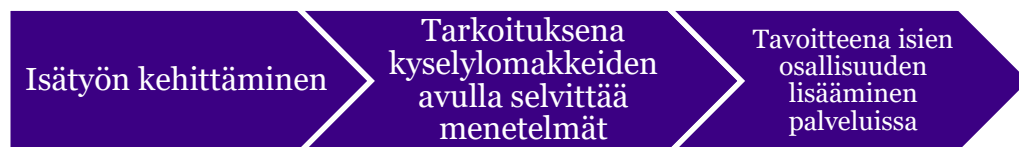
Sosiaalisen median merkitys viestinnässä on hyvä huomioida, kun halutaan viestiä etenkin nuoremman ikäryhmän kanssa. Paikallislehden ilmoitus lapsiperheille suunnatusta kerhosta ei ole välttämättä tehokkain tapa toteuttaa viestintää. Jotta tieto saadaan kulkemaan halutulle kohderyhmälle, pitää viestinnän tapa olla kohdennettu oikein. Kaikissa medioissa ei ole tarpeellista olla, mutta että tiedottaminen olisi tehokasta pitää osata valita oikea kanava. (Kormilainen ym., 2016, s. 32–33.)

5.2 Oulun seurakuntayhtymä sosiaalisessa mediassa

Oulun seurakuntayhtymällä on useita eri sosiaalisen median kanavia, jotka ovat koottu yhteen seurakuntayhtymän nettisivuille. Yhteinen sosiaalisen median kanava on esimerkiksi Instagramissa, jossa tiedotetaan koko seurakuntayhtymän ajankohtaisista asioista. Kanava on aktiivinen ja siellä on laajasti tietoa eri aihealueista. Lisäksi osalla seurakunnista on omia seurakuntakohtaisia lapsiperheille suunnattuja tilejä esimerkiksi Instagramissa ja Facebookissa, jotka pohjautuvat suurimmaksi osaksi tiedottamiseen toiminnasta ja tapahtumista perheille. (Oulun ev.-lut. seurakunnat, i.a.-a.) Sosiaalisen median vuorovaikutuksellinen kommunikointi jää vähäisemmäksi, jossa osallistujat voisivat keskenään tutustua ja verkostoutua ennen tai jälkeen toiminnan. Teoksessa ”somempi seurakunta – sosiaalisen median opas” tuodaan ilmi, miten vertaisverkostojen syntyminen voi parhaillaan vähentää työntekijäkeskeisyyttä ja antaa osallistujille tilaa tutustua ja käydä vapaampaa keskustelua. Tämä vaatii työntekijältä aluksi aktiivisuutta ja yhteishengen luomista, mutta keskusteluiden alkamisen jälkeen työntekijän olisi hyvä vähentää omaa rooliaan. (Kormilainen ym., 2016, s. 52–53.)

6 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Teimme kehittämispainotteisen opinnäytetyön, jonka tarkoituksena on kehittää isätyötä Oulun seurakuntayhtymässä. Tarkoituksenamme on selvittää työntekijöille ja isäasiakkaille suunnattujen kyselylomakkeiden avulla millä menetelmillä isätyötä voitaisiin jatkossa kehittää. Tavoitteenamme on vastausten pohjalta laatia menetelmiä työntekijöille, joilla voidaan lisätä isien osallisuutta palveluissa. (Kuvio 1).

Kuvio 1. Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMISYMPÄRISTÖ JA YHTEISTYÖTAHOT

Pääyhteistyötahonamme toimi MILAVA-hanke. Yhteyshenkilöitämme hankkeessa ovat olleet Diakin projektikoordinaattori ja Oulun yliopiston koordinaattori, jotka ovat vastanneet hankkeen kokonaisuuden arvioinnista ja hankkeeseen tehtävien opinnäytetöiden koordinoinnista. Heidän kanssaan olemme kirjoittaneet yhteistyösopimuksen opinnäytetyöstä, ja he auttoivat meitä löytämään Oulun seurakuntayhtymän toteuttamisympäristöksi kehittämistyöllemme. Oulun seurakuntayhtymässä yhteyshenkilönämme on toiminut lapsi - ja perhetyön diakoni. Viittaamme häneen jatkossa lapsi -ja perhetyön diakonina.

7.1 Mies, lapsi ja vanhemmuus, MILAVA-hanke 2023–2025

MILAVA on lyhenne Mies, lapsi ja vanhemmuus hankkeesta. Käytämme tässä opinnäytetyössä MILAVA-hanke lyhennettä. MILAVA-hanke on Pohjois-Suomeen tehtävä toiminnan kehityshanke. Toiminta-alue hankkeella on koko Pohjois-Suomi, mutta päätoteutuspaikkoina Oulu, Rovaniemi ja Kajaani. Hankkeen tavoitteena on parantaa isien kokonaisvaltaista hyvinvointia ja osallisuutta vanhemmuudessa. Tavoitteen saavuttamiseksi hanke kehittää matalan kynnyksen perhepalveluita ja järjestävät ammattilaisille osaamista vahvistavia koulutuksia. Hankkeessa kartoitetaan kehitystarpeita liittyen isätyöhön ammattilaisilta, palvelun käyttäjiltä ja iseiltä. Kartoituksen pohjalta on tehty ohjeistuksia ja iseille suunnattua valmennusta. (OAMK i.a.)

Hankkeen tavoitteina on edistää tasa-arvoa molempien vanhempien välillä, lisätä isien aktiivista toimijuutta sekä vahvistaa isien hyvinvointia ja osallisuutta. Osallistavan ja kehittämisen torilla (OSKE-tori) työelämän toimijat tarjoavat opiskelijoille opinnäytetyöaiheita, oppimistehtäviä ja harjoittelupaikkoja (DIAK i.a.-a). MILAVA-hanke tarjosi OSKE-torilla opinnäytetyön aiheita. Aiheet liittyivät esimerkiksi isien kohtaamiseen, isyyteen, isien tukemiseen sekä tasavertaiseen vanhemmuuteen. (DIAK i.a.-b.)

Hankkeen toteutusaika on vuosina 2023–2025. MILAVA-hanke on ryhmähanke ja hankkeen päätoteuttaja on Oulun ammattikorkeakoulu. Hanketta toteuttamassa ovat myös Diakonia-ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu ja Oulun yliopisto. (KAMK i.a.) Hankkeen rahoittaja on Euroopan sosiaalirahasto ja kokonaisbudjetti on 445 464 euroa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on myöntänyt rahoituksen. (OAMK i.a.)

7.2 Oulun seurakuntayhtymän perhepalvelut

Oulun seurakuntayhtymän perustehtävänä on julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimia yleisesti kristillisen sanoman levittäjänä ja lähimmäisenrakkauden toteuttajana. Oulun seurakuntien tehtäviin kuuluvat jumalanpalveluksien pitäminen, kirkolliset toimitukset, sielunhoito, diakoninen työ, lähestyminen, kristillinen kasvatus ja opetus. (Oulun seurakuntayhtymä, 2023, s. 4.)

Oulun seurakuntayhtymä on perustettu vuonna 1966. Oulun seurakuntayhtymään kuuluu seitsemän eri seurakuntaa. Tähän kuuluvat Oulun tuomiokirkkoseurakunta sekä Haukiputaan, Karjasillan, Oulunjoen, Kiimingin, Oulunsalon ja Tuuran seurakunnat. Jäseniä oli vuonna 2023 144 401 ja henkilömäärän perustella se on viidenneksi suurin seurakuntayhtymä. (Oulun ev.-lut. seurakunnat, i.a.-b.) Oulun seurakuntayhtymässä vuonna 2023 oli 351 henkilöä virka- tai työsuhteessa. (Oulun seurakuntayhtymä, 2023, s. 7.)

Oulun seurakuntayhtymässä keskitymme perhepalveluihin ja erityisesti palveluihin mitä isät käyttävät. Suurin osa perhepalveluista on suunnattu koko perheelle ja molemmille vanhemmille. Oulun seurakuntayhtymässä oli ennestään mies- ja isätyötä. Oulun seurakuntayhtymällä on ollut Miesten viikko – tapahtuma vuodesta 2011. Myös Oulun kaupunki on ollut mukana tapahtuman järjestämisessä. Joka vuonna Miesten viikolla on ollut oma teema. Vuonna 2023 teemana oli yksinäinen mies. Viikkojen aikana oli ollut erilaisia tapahtumia teemaan liittyen. Esimerkiksi keskusteluryhmiä puolisoille ja isille sekä tarjottu aamupalaa lapsille ja isille. (Miesten viikko – Oulu, i.a.)

Seurakunnilla on omaa perhe- ja isätoimintaa. Esimerkiksi perhemuskari, perhekerhoja, perhekahvilat sekä Esikkoryhmä esikoisille ja esikoisten vanhemmille. (Oulun ev.-lut. seurakunnat, i.a.-c.) Oulun seurakuntien diakoninen lapsi- ja perhetyö tekee yhteistyötä päivähoidon, lastensuojelun, nuorisotoimen, Kajaanintullin erityiskoulun ja muiden tahojen kanssa. (Oulun ev.-lut. seurakunnat, i.a.-d.) Oulun seurakuntien toiminta on avointa kaikille eikä vaadi kirkon jäsenyyttä (Suomen ev.-lut. kirkko, i.a.).

Oulun seurakuntayhtymä ja Oulun kaupungin perhepalvelut järjestävät Isä-lapsiparkki toimintaa. Toiminta on tarkoitettu isille ja heidän alle kouluikäisille lapsilleen. Isä-lapsiparkki on matalankynnyksen toimintaa. Myös isoisät ovat tervetulleita lastenlastensa kanssa. Ryhmään ei tarvitse ilmoittautua ennakoon ja ryhmässä ei ole etukäteen suunniteltua toimintaa vaan etenee vapaasti. Toiminta tarjoaa isille ja lapsille paikan, missä he voivat viettää aikaa yhdessä. Tavoitteena parkilla on tarjota vertaistukea isyyden kysymyksiin, mahdollisuuden keskustella mieltä askarruttavista asioista, tukea isyyttä sekä mahdollistaa lapsen ja isän vuorovaikutusta vapaa-ajalla. (Oulun ev.-lut. seurakunnat, i.a.-e.)

8 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI, MENETELMÄT JA TULOKSET

Löysimme MILAVA-hankkeen OSKE-torista. Olimme yhteydessä hankkeen yhteyshenkilöihin sähköpostitse, jossa ilmaisimme kiinnostuksen toteuttaa opinnäytetyö heidän kanssaan. Yhteistyömme alkoi Teams-tapaamisessa vuoden 2024 helmikuussa. Tapaamisessa MILAVA-hankkeen yhteyshenkilöt esittelivät itsensä ja mitkä ovat hankkeen tavoitteet ja tarkoitus. Ennen tapaamista ideoimme meitä kiinnostavia opinnäytetyön aiheita ja toimme ne tapaamisessa esiin. Keskustelimme myös mistä aiheista on aikaisemmin tehty opinnäytetöitä. MILAVA-hankkeen yhteyshenkilöt nostivat esiin Isätyön suunnitelman, jonka avulla isätyötä voidaan kehittää organisaatiossa.

Suunnittelimme isätyön kehittämisen toteuttamista kahdessa eri organisaatiossa: seurakunnan perhetyössä ja sosiaali- ja terveystieteiden organisaatiossa, kuten esimerkiksi neuvolassa tai varhaiskasvatuksessa. Toivoimme isätyön kohdeorganisaatioiden sijaitsevan pääkaupunkiseudulla. Tämän tarkoituksena oli, että pystyisimme pitämään yhteyttä paremmin sekä mahdollisesti haastattelemaan kasvotusten. Perehdyimme isätyön erilaisten tutkimuksien ja hankkeiden kautta sekä tutustuimme Isätyön suunnitelmaan. Kirjoitimme suunnitelmamme valmiiksi, jonka liitimme sähköpostiin saatekirjeen kanssa eri organisaatioihin. Kuitenkaan tämä ei tuottanut meille yhteistyötä.

Toimme ilmi MILAVA – hankkeen yhteyshenkilöille haasteesta löytää yhteistyöorganisaatiota pääkaupunkiseudulta. He ehdottivat, että voisivat auttaa meitä organisaation löytämisessä. Aikataulullisesti olimme jäljessä alkuperäisestä suunnitelmastamme. Esitimme kuitenkin opinnäytetyösuunnitelman seminaarissa 2024 toukokuussa. Seminaarin jälkeen tapasimme etäyhteydellä Oulun seurakuntayhtymän lapsi- ja perhetyön diakonin yhdessä MILAVA – hankkeen yhteyshenkilöiden kanssa. Tapaamisessa päätimme jättää sosiaali- ja terveystieteiden organisaation pois yhteistyökumppanivaihtoehdoista ja tehdä kehittämistyön Oulun seurakuntayhtymään.

8.1 Opinnäytetyön suunnittelu

Isätyön suunnitelman prosessiin kuuluu neljä vaihetta: kartoitus, tavoitteet ja toimenpiteet, toteutus ja seuranta (Katajisto, ym. 2020, s. 71). Käytimme opinnäytetyömme suunnittelussa Isätyön suunnitelman prosessia apuna. Aikataulullisesti emme pystyneet prosessin viimeistä vaihetta eli seurantaan toteuttamaan. Kartoitukseen valitsimme kyselyt tiedonkeruumenetelmänä. Isätyön suunnitelman prosessista kerrotaan, että kartoituksen tavoitteena on selvittää isätyön kehittämisen ja isien kohtaamisen tarpeet organisaatiossa (Katajisto, ym. 2020, s. 71). Heijastimme Isätyön suunnitelman tavoitteita opinnäytetyömme tarkoituksiin.

Kesäkuussa 2024 loimme kaksi erillistä kyselyä, joiden kohderyhmänä olivat Oulun seurakuntayhtymän isäasiakkaat sekä Oulun seurakuntayhtymän työntekijät. Isätyön suunnitelmasta löytyy esimerkkejä kyselypohjista, joita käytimme tukena kyselyidemme luomisessa. (Katajisto, ym. 2020, s. 76.). Kyselyt loimme Google Forms - alustalle, jonne teimme uuden käyttäjän. Pääsy käyttäjälle on ollut vain opinnäytetyön tekijöillä. Valitsimme Google Forms- ohjelman, koska se on maksuton ja helppokäyttöinen ohjelma, jolla saa tehtyä monipuolisia kyselyitä (Google, i.a.).

Päädyimme verkkokyselyihin, koska se oli luontevaa toteuttaa etänä. Verkkokysely on myös asiakkaalle helpompi ja saavutettavampi tapa vastata kyselyyn. Verkkokyselyssä vastaajalla ei ole paineita vastata mahdollisesti arkaluontoisiin kysymyksiin, kuten mahdollisiin kehitystarpeisiin. Toisaalta verkkokyselyssä vastaajalla ei ole kysymyksen tarkoituksesta muuta tietoa, kuin mitä kysymyksen yhteydessä annetaan. Tämä voi aiheuttaa väärinymmärryksiä kysymyksiin vastattaessa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka., 2006, Haastattelu.) Verkkokyselyitä pystyi jakamaan etänä esimerkiksi Whatsapp – sovelluksen tai sähköpostin kautta. Verkkokyselyihin pääsi vastamaan jaetun linkin kautta.

8.2 Opinnäytetyön toteutus

Kehittämispainotteisessa opinnäytetyössämme kyselyt toimivat tiedonkeruun menetelmänä. Kyselyiden kysymykset mukailivat laadullisen tutkimuksen piirteitä. Valitsimme laadullisen tutkimuksen metodeja kyselyihin, koska emme tieneet paljon vastauksia kertyisi. Avoimet kysymykset olivat hyviä keräämään yksityiskohtaista tietoa. Laadullinen tutkimus antaa mahdollisuuden saada monipuolista tietoa tutkittavasta kohteesta (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006, Mitä laadullinen tutkimus on: lyhyt oppimäärä). Laadullinen tutkimus on aineistoon perustuva tutkimus, jossa perehdytään syvällisesti pieneen määrään datapisteitä. Laadulliselle tutkimukselle on myös ominaista, että vastauksia ei pyritä irrottamaan kontekstistaan, vaan tarkastellaan saatuja vastauksia kontekstin valossa. Subjektiiivisuuden huomioiminen vastauksia analysoinnissa on keskeistä. (Tietoarkisto, i.a.) Kyselyt käsittelivät jokaisen vastaajan omia kokemuksia toiminnasta. Käytimme kyselyissä Likert-asteikkoa sekä monivalinta-, ja avoimia kysymyksiä, mikä teki siitä lomakekyselyn. Lomakekysely on joustavampi tutkimustyyppi, johon voi sisältyä useampia kysymystyyppejä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka., 2006, Haastattelu.)

Kyselyiden luomisen jälkeen tapasimme etänä lapsi - ja perhetyön diakonin, milloin selvitimme heidän erityistä tiedontarvettaan kyselyihin liittyen. Lisäksi kävimme kyselyt yhdessä läpi. Kesäkuun lopussa vuonna 2024 jaoimme linkit lapsi- ja perhetyön diakonille, joka jakoi kyselyt Oulun seurakuntayhtymän isäasiakkaille ja työntekijöille. Kyselyihin oli mahdollista vastata 31.8.2024 asti.

Käsittelimme molemmilta kohderyhmiltä saatuja vastauksia ennen kyselyiden määräajan loppumista. Pyysimme lapsi - ja perhetyön diakonia muistuttamaan kyselyyn vastaamisesta, koska työntekijöiden puolelta kyselyyn oli tullut vain yksi vastaus. Jäimme odottamaan kyselyiden määräajan päättymistä, koska vastaus-ten niukkuuteen vaikutti meillä olevat kesälomakuukaudet.

Purimme vastaukset erilliseen tiedostoon. Tarkastelimme löydöksiämme ja pohdimme johtopäätöksiä keräämästämme tiedosta sekä toiminnan kehitystarpeista. Analysoinnin menetelmiä käsittelemme opinnäytetyössämme myöhemmin

alaotsikossa 8.3 Kvantitatiivinen ja kvalitatiiviset menetelmät analysoinnin tukena. Käsittelimme vastauksia myös lapsi - ja perhetyön diakonin kanssa ja ja oimme löydöksiä keskellä prosessia. Keskustelimme sosiaalisen median viestinnän selkeyttämisestä sekä kartoitus- ja palautelomakkeiden käyttämisestä toiminnan kehittämisessä (Kuvio 2). Lisäksi nousi esiin etätapaamisten hyödyntäminen asiakkaiden kanssa, mutta lapsi - ja perhetyön diakoni kertoi, että vastaavan tyylinen toiminta olisi mahdollisesti jo tekeillä.

Kuvio 2. Oulun seurakuntayhtymän isätyön kehittämisen prosessi

8.3 Menetelmät kyselyiden analysoinnin tukena

Kvantitatiivinen eli määrällinen menetelmä perustuu, että aineistoa tulkitaan tilastojen ja numeroiden avulla (Jyväskylän yliopisto, i.a.-a). Päädyimme esittämään Likert – asteikon ja monivalintakysymysten yhden muuttujan menetelmällä. Yhden muuttujan menetelmällä kiinnitetään huomiota arvojen jakaumaan, joihin sopivat esimerkiksi graafinen tarkastelu ja keskiluvut. (Tietoarkisto, 2021.) Graafinen esitys tarkoittaa, että tulokset esitellään kuvioina, jolloin visuaalisesti havainnollistetaan ilmiötä (Tietoarkisto, 2021). Käytimme graafista tarkastelua

valittuihin Likert – asteikkoihin, joissa muuttujan jakauma oli hyvin laaja. Kuviointina toimii pylväskuviointi, joka on yksi tapa esittää dataa visuaalisesti. Keskiluvun tarkoituksena on tiivistää jakaumaa yhden tai useamman tunnusluvun avulla, jolloin saatu tunnusluku kuvaa keskimääräistä suuruutta. Keskilukuja on useita erilaisia, kuten esimerkiksi moodi ja mediaani. Valitsimme Likert – asteikon vastausten esittämiseksi aritmeettisen keskiarvon. Aritmeettinen keskiarvo lasketaan saatujen havaintojen arvot yhteen, jonka jälkeen saatu summa jaetaan havaintojen määrällä. (Tietoarkisto, 2021.) Aritmeettinen keskiarvo valikoitui, koska se on helppo ymmärtää. Lisäksi Likert -asteikoissa muuttujien arvoissa ei ole poikkeavuuksia, joten se on luotettava tapa esittää aineistoja.

Käytimme kehittämispainotteisessa opinnäytetyössämme analyysitapaa, jossa yhdistettiin kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen menetelmien piirteitä. Analysoinnin tarkoituksena oli havainnollistaa kyselyiden tulokset visuaalisina ja helppolukuisina. Graafisena esityksenä halusimme nostaa erityisesti kyselyiden vastaukset, joista näkyi selkeästi selvä hajonta vastauksissa. Analysoinnin piirteiden hyödyntäminen mahdollisti monipuolisemman kuvan kyselyiden tuloksista, sillä se hyödyntää molempien menetelmien vahvuuksia.

Kvalitatiivinen menetelmä tarkoittaa laadullista lähestymistapaa, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. (Jyväskylän yliopisto i.a.-b) Laadullisen analyysin tavoitteena on aineiston tiivistäminen ja jalostaminen käsitteelliseen ja teoreettiseen muotoon. Analyysimenetelmiä ovat muun muassa koodaus, teemoittelu ja tyyppittely. (Günther, Hasanen, & Juhila, 2021) Kirjoittaja Kari Kiviniemi (2018) korostaa, että tutkimusongelma voi täsmentyä tutkimuksen aikana, mikä mahdollistaa joustavamman lähestymistavan (Aaltola ym., 2018). Vaikka laadullinen tutkimus ei toteutunut täysin menetelmänä, opinnäytetyömme kyselyiden kysymykset viittasivat laadulliseen tutkimukseen. Käytimme kyselyissä myös avoimia kysymyksiä, joilla oli mahdollista saada syvempiä vastauksia. Käytimme hyödyksi laadullisen sisällön analyysiä, joka liittyy läheisesti teemoitteluun (Vuori, 2021a).

8.4 Työntekijöiden kyselyiden vastaukset

Työntekijöiden kysely (LIITE 1.) koostui 12 kysymyksestä, joista 10 oli avoimia kysymyksiä. Mihinkään kysymykseen ei ollut pakollista vastata, vaan vastaaminen oli vapaaehtoista. Jos vastaajasta tuntui, ettei kysymys kosketa itseään tai siihen ei halunnut vastata, oli vastaaja vapaa jättämään kysymyksen tyhjäksi. Kyselyn vastauksia analysoidessa jaoinme vastaukset erilaisiin teemoihin. Teemoiksi muodostuivat toiminnan järjestäminen ja osallisuus, kohtaaminen, viestintä ja isien osallisuuden sekä vanhemmuuden tukemisen jatkokehittämien.

Vastauksia saimme työntekijöiltä neljä. Kyselyn alussa kysyimme vastaajien ammattinimikettä ja minkälaisessa toiminnassa oli mukana. Vastaajina oli lasten, perhetoiminnan- ja varhaiskasvatuksenohjaaja sekä diakoniatyöntekijä.

Kysymysten 2–7 teemana nimesimme toiminnan järjestäminen sekä osallisuus. Yksi vastaajista työskenteli isä ja lapsiryhmän kanssa kerran kuukaudessa ja toinen oli mukana viikkotoiminnassa, jota oli esimerkiksi perhekahvila, tapahtumat ja Esikko ryhmä. Kysymykseen ”Kuinka suuri osallistujista oli isejä?”, joka viittasi edellisen kysymyksen vastaajien toiminnan mukana olossa tuli kolme vastausta. Vastauksista tuli ilmi, että osallistujista isejä oli ”lähes kaikki” 33 % tai ”neljäsosa” 67 %.

Puolet vastaajista kertoivat, että he olivat järjestäneet erityisesti iselle suunnattua toimintaa. Kolmannessa kysymyksessä tarkennettiin, millaisesta toiminnasta oli kyse. Vastausten perusteella aikaisemmin oli ollut isä-lapsitoimintaa, mutta kävijöiden vähyyden ja työntekijän eläköitymisen takia toimintaa ei enää jatkettu. Lisäksi oli ollut Miesten vuoro, joka kokoontui kerran kuukaudessa sekä isänpäivän aattona oli järjestetty aamupala iselle ja lapsille.

Kaikki vastaajat kertoivat, että järjestetty toiminta oli avointa eikä se vaatinut ennakkoilmoittautumista. Toiminnassa oli ollut mukana useampi isä. Yleensä perheretkille ja leireille ilmoittajana toimi äiti, mutta isät osallistuivat myös näihin. Kerran lukukaudessa on järjestetty Perheen päivä – tapahtuma, joka on

innostanut isiä osallistumaan. Isänpäivän aikaan järjestettävään tapahtumaan kutsuttiin erikseen isät, mutta muuten kutsuja ei eroteltu vanhempien välillä.

Vastauksien mukaan isät osallistuivat eniten avoimeen ja toiminnalliseen toimintaan, kuten liikuntaan. Myös perhekerhot ja iltatoiminta olivat olleet suosittuja. Ryhmät, joiden osallistuminen oli vähäisempää ja toivottaisiin enemmän mukaan toimintaan, olivat nuoret isät sekä isoisät. Isien kohtaaminen ei poikennut äideistä eikä siinä ole koettu olleen erityisiä haasteita.

Kysymysten 8–9 vastaukset teemoittelimme kohtaamiseksi. Vastauksissa kerrottiin, että enemmän kohtaamiseen vaikutti avoimuus, sosiaalisuus ja rohkeus kuin sukupuoli. Toimintaan osallistuvat isät olivat usein jopa helpommin kohdattavia ja rennompia kuin äidit. Yksilöllisiä eroja oli miesten välillä. Isät, jotka yleisesti olivat vähemmän lasten kanssa kotona, olivat epävarmempia arjessa ja pikkuvinkit otettiin mielellään vastaan.

Vanhemmat kohdattiin tasa-arvoisesti riippumatta vanhemman sukupuolesta tai siitä, kumpi vanhemmista oli paikalla. Yleensä vain toinen vanhemmista oli paikalla, mutta ajoittain myös molemmat. Keskustelut avattiin kohtaamalla yksilöllisesti riippuen asiakkaasta. Toiset olivat sosiaalisempia kuin toiset ja osa viihtyi enemmän omissa oloissaan. Tutumpien asiakkaiden kanssa vaihdettiin kuulumisia.

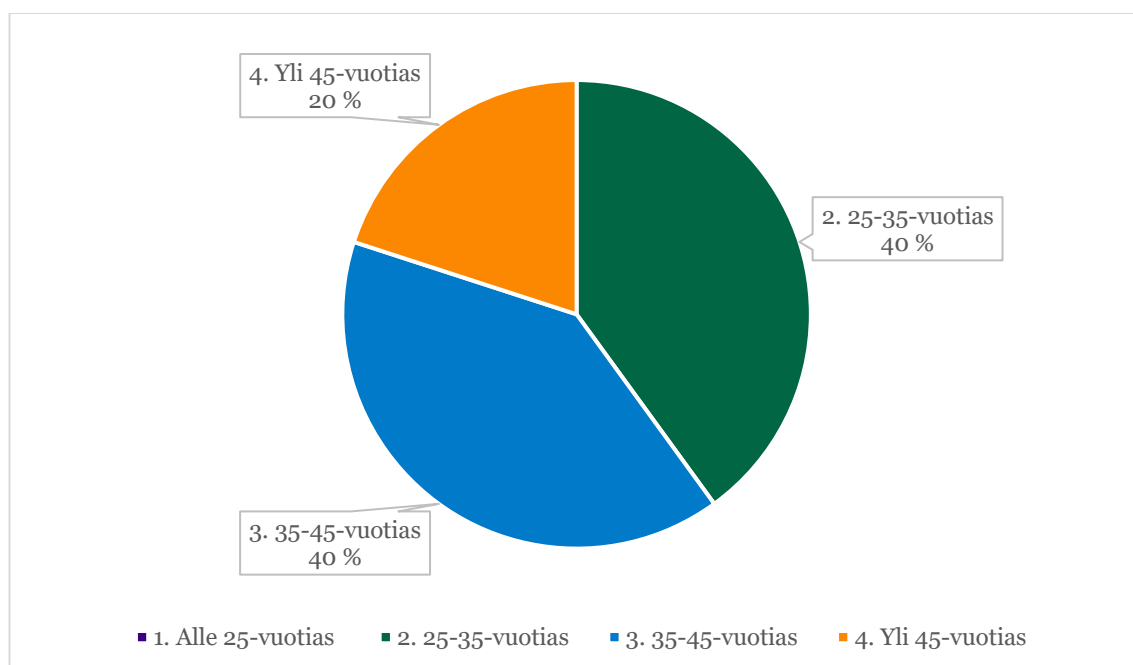
Kysymysten 10–11 vastaukset teemoittelimme viestintään. Jatkotapaamisten sopimisessa pyrittiin tasapuolisuuteen, mutta lasten asioissa helposti soitettiin ensin äidille. Tätä pyrittiin kuitenkin välttämään. Yhteyttä otettiin myös sillä perusteella, kumman vanhemman tiedot olivat helpommin löydettävissä tai kumpi oli alun perin ottanut yhteyttä. Palveluista viestittiin molemmille vanhemmille samalla tavalla eikä ollut erillistä viestintää isien ja äitien välillä. Isät innostuivat ehkä enemmän kevyemmästä tavasta viestiä ja tiedotusta tapahtui paljon myös sosiaalisessa mediassa.

Viimeisenä työntekijöiden kyselyn teemaksi valitsimme isien osallisuuden ja vanhemmuuden tukemisen jatkokehittäminen. Tässä kävimme läpi kysymyksen 12

vastauksia. Työntekijöiden kehittämideoita isien osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemiseksi oli isille omien ryhmien ja koko perheen toiminnan lisääminen. Työntekijät ehdottivat enemmän matalankynnyksen avoimia kohtaamisia ilta-aikoina sekä yksinhuoltajille suunnattua toimintaa. Esimerkiksi harrastustoiminnan kehittäminen, johon voitaisiin saada isejä, joilla ei ole välttämättä sosiaalista verkostoa valmiina.

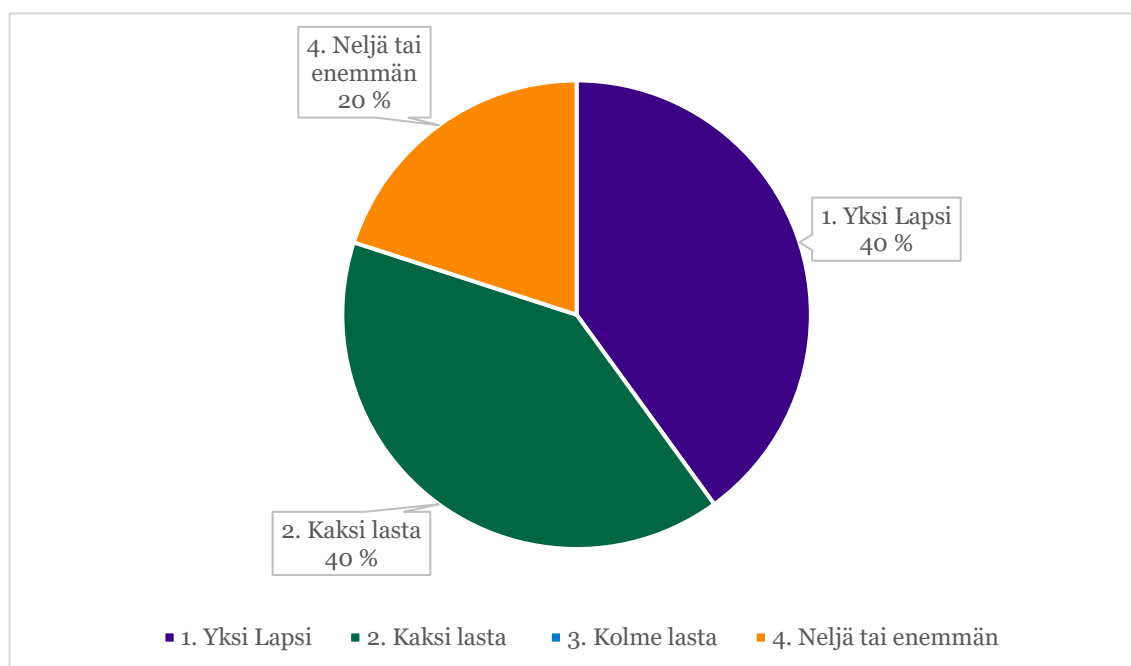
8.5 Isäasiakkaiden kyselyjen vastaukset

Isäasiakkaille suunnattu kysely (Liite 2) muodostui kokonaisuudessaan 19 kysymyksestä. Analysointivaiheessa teemoittelimme vastaukset kohtaamiseen, vuorovaikutukseen, viestintään, Oulun seurakuntayhtymän palvelun rakenne, käytäntö ja toimintatapoihin sekä tulevaisuuden toiminta ehdotus ja isyyden parempi huomiointi. Kaksi ensimmäistä kysymystä olivat esitietokysymyksiä. Vastaukset kuvataan graafisella kuviolla.

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden ikä (n=5)

Isäasiakkailta vastauksia tuli viisi. Vastaajista 40 % oli 25–35-vuotiaita, 40 % oli 35–45-vuotiaita ja 20 % oli yli 45-vuotiaita (Kuvio 3). Lisäksi huomasimme, että 40 % vastaajista on 1 lapsi, 40 % on 2 lasta ja 20 % on 4 lasta tai enemmän (Kuvio 4).

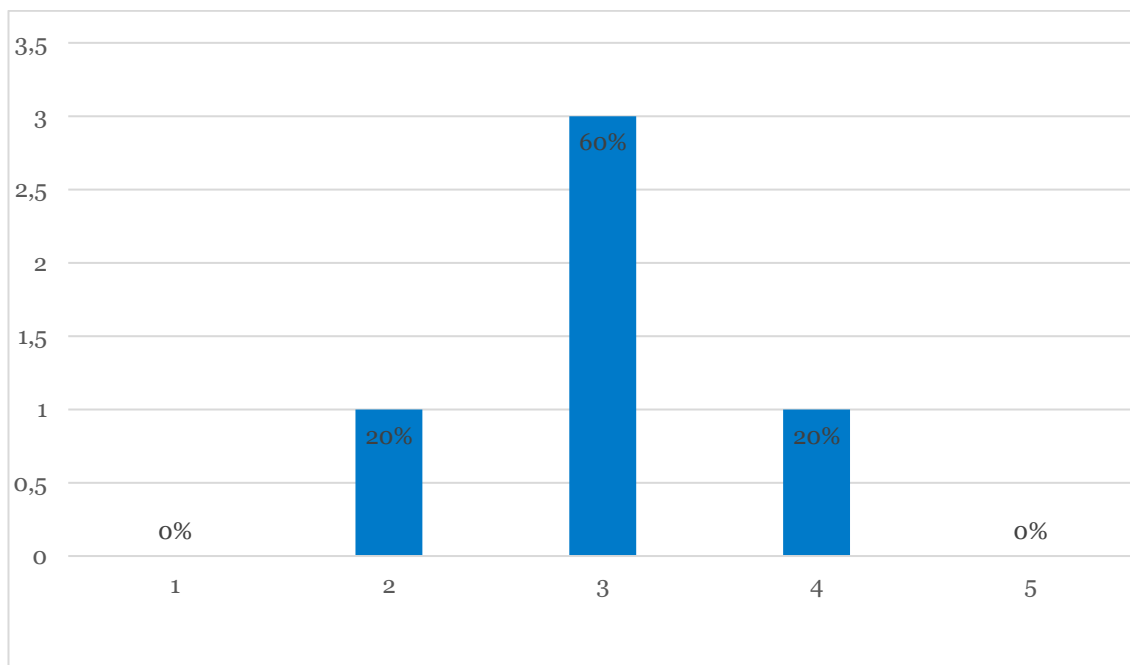
Kuvio 4. Kyselyyn vastanneiden lasten lukumäärä (n=5)

Kyselyssä kysimme mihin palveluihin Oulun seurakunnissa vastaajat osallistuvat. Vastaajat kertoivat osallistuvansa Isä-lapsiparkkiin, messuihin, leireille sekä konsertteihin. Likert – asteikollisten kysymysten vastausasteikko oli jaoteltu 1–5, missä 1 tarkoitti huonosti ja 5 tarkoitti hyvin. Osasta Likert-asteikon kysymyksistä laskimme aritmeettisen keskiarvon ja osa kysymyksistä kuvataan graafisilla pylvästaulukoilla. Likert - asteikon pylvästaulukoiden vasemmassa laidassa näkyy vastaajien määrä ja alapuolella on arviointitaulukko 1–5.

Teemassa kohtaaminen ja vuorovaikutus esittelemme kysymysten 4–10 vastaukset läpi. Alla olevassa taulukossa väittämät ovat vasemmalla puolella ja oikealla puolella on aritmeettinen keskiarvo. (Taulukko 1)

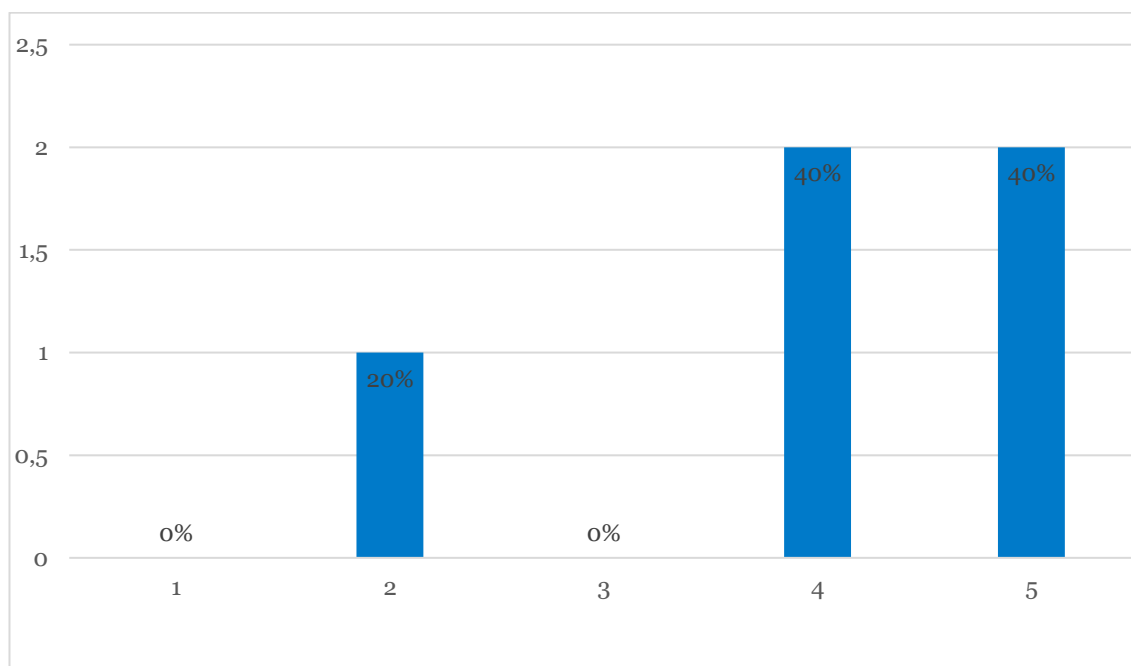
Taulukko 1. Kohtaamisen ja vuorovaikutuksen kysymysten aritmeettinen keskiarvo

Kohtaaminen ja vuorovaikutus	Aritmeettinen keskiarvo (1-5)
4. "Koen, että minut kohdataan tapaaamisessa hyvin"	5
5. "Koen, että isyys on huomioitu palveluissa"	4,4
6. "Koen, että saan ääneni kuuluviin"	4
7. "Koen, että näkemyksestäni ollaan kiinnostuneita"	4,2
8. "Minulla on tunne, että olen itse voinut vaikuttaa asioihini palveluissa asioidessani"	4,2
9. "Koen, että kohtaamistilanteissa tuetaan mahdollisuuttani olla osallistuva isä"	4
10. "Olen saanut minua kiinnostavaa tietoa tapaamisissa"	4,6

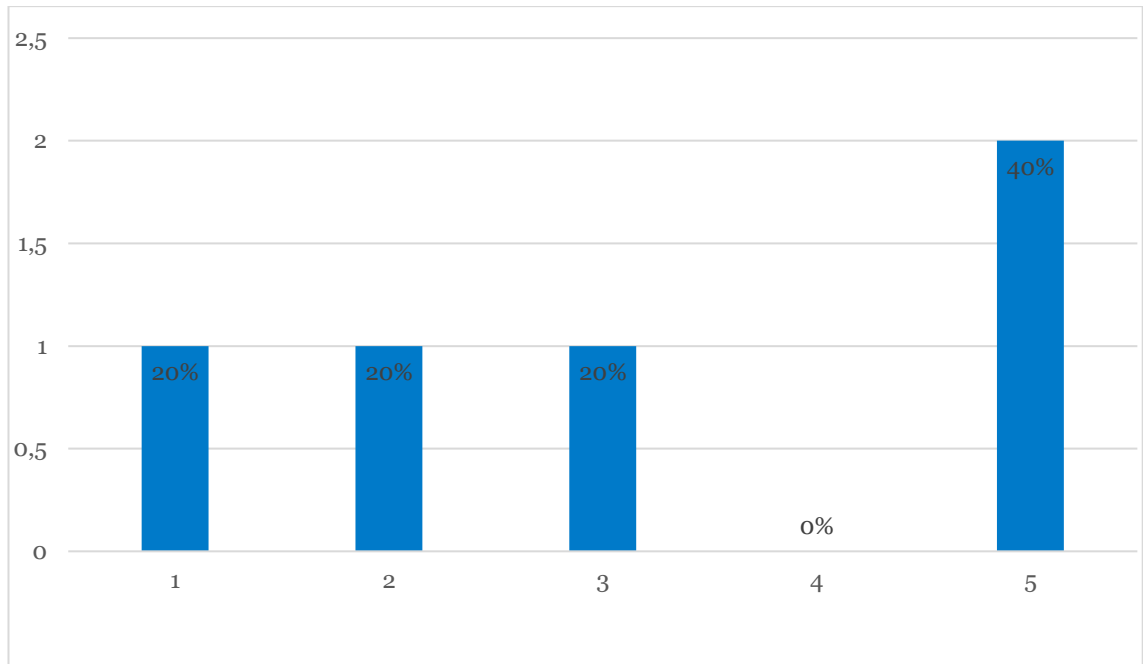
Kuvio 5. Isäasiakkaiden kokemus tukeeko Oulun seurakuntien järjestelyt osallistumista

Väittämässä pyrittiin selvittämään, että onko Oulun seurakunta pystynyt tuke-
maan isien osallistumista seurakunnan tapahtumiin. Täydensimme väittämää an-
tamalla esimerkkejä osallistumisen tukemisesta, kuten tapaamispaikkojen saa-
vutettavuus, tapaamisajat sopivat vastaajalle. Tulokset jakaantuivat niin, että yksi
vastaaja valitsi vaihtoehdon 4, kolme vastaajaa valitsivat 3 vaihtoehdon ja yksi
vastaaja valitsi 2 vaihtoehdon. (Kuvio 5).

Kuvio 6. Isäasiakkaiden kokemus organisaation tarjoamasta tarpeellisesta tie-
dosta (esim. nettisivut, viestintä, esitteet yms.)

Väittämässä pyrittiin selvittämään, että minkälainen kokemus vastaajilla oli tar-
peellisen tiedon saamisesta. Tarpeellisen tiedon alustoina annettiin esimerkkeinä
nettisivut, viestintä ja esitteet. Tarkensimme kyselyn väittämän alle, että oliko ta-
pahtumista tiedotettu hyvin ja löytyikö tarpeellinen tieto esimerkiksi nettisivuilta,
sosiaalisesta mediasta tai lehdestä. Väittämässä kaksi vastaajista vastasi 5 eli
hyvin, kaksi vastaajista vastasivastasi 4 ja yksi vastaajasta vastasi 2 (Kuvio 6).

Kuvio 7. Isäasiakkaiden kokemukset Oulun seurakuntien vanhempien tasapuolisesta viestinnästä

Väittämässä pyrittiin selvittämään isäasiakkaiden kokemukset tasapuolisesta vanhempien viestinnästä. Tarkensimme kyselyssä väittämää esimerkkeinä, että annettiin palautelomakkeet kummallekin vanhemmalle ja oltiin seurakunnassa kiinnostuneita kummankin vanhemman näkemyksestä toiminnan suunnittelusta. Väittämässä kaksi vastaajista vastasi 5 eli hyvin. Vastausvaihtoehdoista 2 vastasi yksi vastaaja ja vastausvaihtoehdosta 3 vastasi yksi vastaaja. Lisäksi yksi vastaajista vastasi 1 eli huonosti (Kuvio 7).

Organisaation ja sen käytänteet tukevat mahdollisuutta olla osallistuva isä – väittämässä pyrittiin selvittämään vastaajien kokemuksia, kuinka Oulun seurakunta ja sen käytänteet tukivat vastaajien mahdollisuutta olla osallistuva isä. Kaksi vastaajaa vastasi 5 eli hyvin, yksi vastasi 4 ja kaksi vastaajista vastasi 3. Aritmeettisen keskiarvoksi muodostui 4.

Kyselyssä kysimme avoimia kysymyksiä (17–19), joiden teemoiksi muodostimme tulevaisuuden toiminta ehdotus ja isyyden parempi huomiointi. Vastauksista ilmeni, että etäyhteydellä järjestetty keskustelutilaisuudet Teams tai Zoom – välityksellä kiinnostivat vastaajia. Teams on Microsoftin suunnittelema

yhteistyösovellus. Tämän kautta voidaan keskustella videoyhteyden avulla. (Microsoft, i.a.) Zoom on viestintäalusta, joka antaa mahdollisuuden muodostaa yhteys videon, äänen, puhelimen tai chatin avulla. Sen avulla voidaan pitää verkkotapaamisia Teamsin lailla. (Zoom support, i.a.) Keskustelutilaisuuksissa toivottiin mahdollisuutta keskustella kirkon työntekijän kanssa muun muassa isyydestä ja parisuhteesta. Lisäksi toivottiin joustavaa toimintaa, johon voi tulla matalalla kynnyksellä.

Kyselyssä kysyimme mitä toiveita ja ohjeita vastaaja haluaa antaa Oulun seurakuntayhtymälle, jotta isyyttä osattaisiin paremmin huomioida. Vastauksissa tuotiin esille toivomus, että isätoiminnalle voisi tehdä Instagram-tilin. Lisäksi toivottiin, että toiminnassa hyödynnettäisiin enemmän sosiaalisen median kanavia. Vastaajat toivat esille ajatuksen aikataulujen muuttamisesta Isä-lapsiparkkiin. Isä-lapsiparkkia on järjestetty maanantaisin kahdessa eri paikassa. Ankkurin Isä-lapsiparkkia on järjestetty maanantaisin kello 14.00–15.30 ja Melleniustalon maanantaisin kello 17.00–19.00. (Isä-lapsiparkki, i.a.) Tuli ilmi, että osallistumista voisi enemmän tukea, jos vuoroviikoin järjestettäisiin Ankkurin isä-lapsiparkissa klo 14.00 alkavaksi ja seuraavalla viikolla kello 17.00 alkavaksi. Tällöin Melleniustalon Isä-lapsiparkissa olisi päivänvaihteiset kellonajat.

Vastaajilla oli myös mahdollisuus kirjoittaa vapaata palautetta Oulun seurakuntayhtymälle tai opinnäytetyön tekijöille. Vastauksissa ilmeni, että aihe on ollut vastaajille tärkeä. Kiitosta annettiin siitä, että Oulun seurakuntayhtymä pitää yllä mallia aktiivisesta ja osallistuvasta isästä. Vastaajat toivat ilmi, että isän huolet vanhemmuudesta jäävät vähemmälle huomiolle ja tukipalveluja ei ole ollut riittävästi saatavilla. Vertaistuen saaminen sekä vertaisjakaminen koettiin tärkeäksi.

8.6 Vastausten pohjalta nostetut kehitystarpeet

Työntekijöiden kohtaaminen – teemassa vastaajat kertoivat, että tasa-arvo vanhempien kohtaamisessa oli läsnä. Tätä tuki myös isäasiakkaiden kyselyn kohtaaminen ja vuorovaikutus – teema, jossa saimme hyvin tyytyväisen oloisia vastauksia, sillä vastauksien keskiarvo ylitti numeron 4. Tästä pystyimme päättämään,

että isäasiakkaat olivat tyytyväisiä työntekijöiden kohtaamisiin sekä heidän näkemysistensä oltiin kiinnostuneita. Kuitenkin havahduimme siihen, että isäasiakkaiden kyselyssä väittämän ”Oulun seurakuntien järjestelyt tukevat osallistumistani”- vastaukset jäivät 2–4 alueelle (Kuvio 4). Pohdimme mikä aiheutti vastauksen hajontaa. Voisiko esimerkiksi perhetoiminnan ajoittuminen aamupäivään vaikuttaa siihen, ettei isät mahdollisesti työn takia ole päässeet osallistumaan. Lisäksi kiinnitimme huomiota konkreettiseen ehdotukseen Isä-lapsiparkin aikataulutukseen.

Edellisen kappaleen vastauksien perusteella tulimme tulokseen, että kartoitus- ja palautelomakkeet olisivat kehityskohteemme (LIITE 3 & 4). Palautteen kerääminen asiakkailta on toiminnan kehittämässä ja asiakastyytyväisyyden ylläpitämisessä tärkeä työkalu. Sillä voidaan parantaa palveluiden käyttäjien kokemuksia toiminnasta ja lisätä työntekijöiden tyytyväisyyttä sekä työn merkityksellisyyden kokemista. (Vertaistervarit, i.a.) Palautteen avulla toiminnasta saadaan käyttäjille mieleistä, jolloin he todennäköisemmin suosittelevat tuttavilleenkin samaan toimintaan osallistumista. Toimintaan osallistuvat asiakkaat kokevat myös itsensä kuulluksi ja arvostetuksi, jos heillä on mahdollisuus antaa palautetta, jolla toimintaa kehitetään mieleisemmäksi. Asiakas osallistuu todennäköisemmin toimintaan jatkossakin tai laajentaa omaa osallistumistaan muuhun toimintaan, kun kokee olonsa tervetulleeksi ja arvostetuksi.

Palautteen avulla seurakuntayhtymän toimintaa voidaan kehittää eri toimintakausien välillä helpommin, kun tiedetään edellisen kauden palautteen perusteella, palveluiden käyttäjien tarpeita toimintaan liittyen ja minkälaiset aktiviteetit he tuntevat itselleen mielekkääksi. Toimintaa voi myös kehittää joustavasti, varsinkin jos toimintaan osallistuva ryhmä on pieni, mikä helpottaa toiminnan muuttamista lyhyemmällä aikavälillä. Toiminnan järjestäjät saavat myös rakentavaa ja motivoivaa palautetta toiminnan toimivuudesta. Palautteen avulla järjestäjät saavat myös tietää vastaako heidän järjestämä toiminta järjestäjien omia tavoitteita. (Vertaistervarit, i.a.) Esimerkiksi sijainnin ja ajankohdan säätäminen mahdollisimman hyvän osallistumisen saamiseksi olisi edullista, ettei toimintaan osallistuminen jäisi kiinni sopimattomista aikatauluista. Jatkuvalla palautteella tarkoitamme

jokaisen toimintakauden ennen ja jälkeen kerättävää palautetta toiminnan kehittämiseksi.

Lapsi - ja perhetyön diakoni kertoi, ettei toiminnassa ole ollut käytössä kartoitus- ja palautelomakkeita osallistujille, mutta selkeästi niille olisi tarve. Ehdotimme voivamme laatia kartoitus- ja palautelomakepohjat, jotka tulisivat Oulun seurakuntayhtymän työntekijöiden vapaaseen käyttöön. Kartoitus- ja palautelomakkeiden kehittämisen tarkoituksena olivat tarpeiden kartoittaminen, toiminnan kehittäminen sekä toimintaan sitoutumisen lisääminen. Palautteen kerääminen auttaa ymmärtämään isäasiakkaiden toiveita ja tarpeita paremmin. Lisäksi toiminnan jatkuva kehittäminen asiakaslähtöisemmäksi sekä isäasiakkaiden mahdollisuus osallistua aktiivisemmin kehittämisprosessiin, lisää sitoutumista toimintaan.

Työntekijöiden kyselyn viestintä – teemassa kerrottiin, että jatkotapaamisten sopimisessa pyrittiin tasapuolisuuteen, mutta helposti soitettiin ensin äidille. Erillistä viestintää isille ja äideille ei ole ollut, vaan viestintä oli tasavertaista. Isäasiakkaiden kyselyssä viestintä – teemassa tarpeellisen tiedon saamisessa oli suurimmaksi osaksi tyytyväisiä vastauksia. Kuitenkin kuviossa esiintyy 2 vastausvaihtoehdon kohdalla yksi vastaus. (Kuvio 5.) Tasapuolisessa viestinnässä molempien vanhempien välillä oli suurta eroavaisuutta. Heittelyt kohdistuivat asteikoille 1–5. (Kuvio 6.)

Isäasiakkaiden avoimen kysymyksen vastauksessa toivottiin erityisesti isätoiminnalle Instagram-tiliä sekä, että toiminnassa hyödynnettäisiin sosiaalisen median kanavia. Vastausten perusteella halusimme kohdistaa yhden kehittämisen viestintä – teeman suuntaan. Huomasimme, että esimerkiksi isäasiakkaiden vastauksissa viestintään liittyen oli paljon eroavaisuuksia. Pystyimme arvailemaan, että olisiko ikäjakaumalla voinut olla vaikutusta.

Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan internetin käyttö on lisääntynyt vuosien saatossa. Pääasialliseen toimeen oli eritelty opiskelijat, työllinen, eläkeläinen ja muut. Vertailuun olemme ottaneet vuoden 2013 ja vuoden 2023, jossa on 10 vuoden eron tarkastelu. Kysymyksessä: ”Omassa käytössä on kosketusnäytöllä varustettu puhelin” vuonna 2013 vastauksissa yhteinen prosenttiosuus oli 47 %,

mutta vuoden 2023 tuloksessa yhteensä 90 % oli kosketusnäytöllinen puhelin. Huomasimme myös, että eläkeläisten osuus vuoden 2013 tuloksessa oli 12 %. Kuitenkin vuoden 2023 tuloksessa osuus oli 70 %. (Tilastokeskus, 2013–2023.)

Vuoden 2013 tutkimuksessa kolmen viimeisen kuukauden aikana internetiä käyttävien osuus opiskelijoissa oli 100 %, joka myös toistuu myös vuoden 2023 tutkimuksessa. Huomattavan nousun teki eläkeläisten osuus, nimittäin vuonna 2013 se oli 54 %. Prosenttiosuus oli tehnyt huiman nousun vuoteen 2023, jolloin se oli 78 %. (Tilastokeskus 2013–2023.)

Yhteisöpalveluiden käyttäminen viimeisen kolmen kuukauden aikana vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen mukaan yhteinen prosenttiosuus oli 47 %. Siitä opiskelijoiden osuus oli 89 %, työllisen 55 %, eläkeläisten 12 % ja muut 54 %. Vuonna 2023 yhteinen prosenttiosuus oli 73 %. Siitä opiskelijoiden oli 93 %, työllisten 86 %, eläkeläisten 41 % ja muiden 80 %. Tilastokeskuksen tutkimustulosten perusteella voimme päätellä, että yhteisöpalveluiden käyttämisen suosio nousee vuosien saatossa. Huomattavan eron tekee eläkeläiset, joiden prosenttiosuus oli kasvanut huomasti 10 vuoden aikana (Tilastokeskus 2013–2023).

”Somempi seurakunta – sosiaalisen median opas” kerrotaan, että sosiaalinen media on saapunut ja juurtunut ihmisten arkeen. Sosiaalisesta mediasta on tullut kaikkialla läsnä olevaa ja sen muutos on tapahtunut alle kymmenessä vuodessa. Taloustutkimuksen eMedian 2011 – tutkimuksessa selvisi, että internet ylsi suomalaisten tärkeimmäksi mediaksi ja ohitti television. Gallup Ecclesiastica 2011 -kyselyn ansiosta saatiin selville, että 23 % eli joka neljäs haluaisi seurata seurakuntansa tapahtumia sosiaalisen median kautta. (Kormilainen ym., 2016, s.10–11.)

Työntekijöiden kyselyn vastauksien mukaan tiedotusta tapahtui myös paljon sosiaalisessa mediassa. Tarkastelun jälkeen Oulun seurakunnista viidellä seitsemästä oli varhaiskasvatuksen sosiaalisen median kanava joko Facebookissa, Instagramissa tai molemmissa. Lisäksi löytyi myös Oulun seurakuntien yhteiset sosiaaliset mediat. Yleisimpinä sosiaalisen median kanavan alustoina seurakunnilla toimivat Facebook ja Instagram. Lisäksi löytyi myös Twitter ja YouTube. Osalla

seurakunnista sosiaalisen median viestintä oli jaoteltu työaloittain. Työaloina esiintyy diakonia, varhaiskasvatus ja nuorisotyö. Kuitenkaan tämä ei ollut yhteneväistä jokaisessa seurakunnassa. (Oulun ev.-lut. seurakunnat. i.a.-a.).

”Somempi seurakunta – sosiaalisen median opas” teoksessa (Kormilainen ym., 2016) on hyviä kiteytyksiä siitä, millaisia sosiaalisen median ennakkoluuloja ihmisillä voi olla, vinkkejä miten kannattaa ottaa sosiaalinen media käyttöön sekä miten kohdata kriisiviestintää. Näistä saa päteviä yleisohjeita. Teos on julkaistu 2016, joka tekee tässä hetkessä kahdeksan vuotta. Tähän mennessä teoksessa suositellut sosiaalisen median alustat eivät ole enää päteviä. Niitä tulisi tarkastella vuosittain, mitkä sosiaalisen median kanavat trendaavat missäkin ikäluokassa.

Tilasto- ja trendikatsaus tekee vuosittain tutkimusta siitä, mitkä sosiaalisen median kanavat ovat suosittuja juuri Suomessa. Kolme suosituinta vuonna 2023 oli ollut WhatsApp (3,6M), Facebook (3,2M) ja YouTube (3,1M). Kuitenkin kaksi ensimmäistä näistä oli 25–74-vuotiaiden suosiossa. Tulisi myös huomata, että 16–24-vuotiaiden päivittäisessä käytössä ei esiintynyt ollenkaan Facebookia. Tämän ikäluokan suosiossa olivat Snapchat, WhatsApp, TikTok ja Instagram. Lisäksi Instagram on tehnyt kovasti nousua, sillä se oli noussut kolme sijaa kahdessa vuodessa. Tilastoista voidaan myös huomata, että Instagramin päivittäistä käyttöä esiintyy jokaisessa ikäryhmässä. (Innowise, i.a.)

Kyselyiden ja edellisten tilastotietojen perusteella tulimme tulokseen, että Oulun seurakuntayhtymän kannattaisi hyödyntää enemmän Instagram-sovellusta viestinnän kehittämisessä. Kyselyssä esiin nousseet suorat toiveet Instagram-tilistä isätoiminnalle sekä sosiaalisen median kanavien hyödyntäminen aiempaa enemmän vahvisti kehittämistarpeen. Kokemuksiemme mukaan Instagram on helppokäyttöinen ja sitä voi käyttää joko selaimessa tai lataamalla sovellus puhelimeen. Instagramiin voi lisätä kuvia syötteeseen, jonne ne jäävät profiiliin seinälle. Seuraajilla on mahdollisuus kommentoida kuviin. Lisäksi on mahdollista käyttää Instagram stooreja, jolloin sinne ladattu kuva, video tai teksti säilyvät 24 tuntia. Seuraajilla on mahdollisuus kommentoida stoorin kuvia, jotka tulevat yksityisviestinä. Isätoiminnalle voisi perustaa oman Instagram-tilin tai vaihtoehtoisesti voitaisiin

hyödyntää Oulun seurakuntayhtymän varhaiskasvatuksen olemassa olevia Instagram-tilejä.

Pohdimme, mitkä ovat isätoiminnan Instagram-tilin mahdollisuudet sekä riskit. Näimme, että isätoiminnan nimeämisen Instagram-tiliksi, lisäisi mahdollisuuksia löytää tili selaimen hakukoneen kautta. Tämän mahdollisuuden kautta Oulun seurakuntayhtymä voisi saada toiminnalle uusia isäasiakkaita. Tilille olisi kohdennettu yleisö, joten tiedottaminen olisi kohdennettua koko seuraajamäärälle. Pitäisimme mahdollisuutena, että isätoiminnan tilin kautta voitaisiin tiedottaa myös Oulun seurakuntayhtymän muista perhetyön tapahtumista. Riskinä kuitenkin olisi, että kuinka tiedottamista tulisi rajata. Tulisiko tieto rajata alueellisesti, eli vain tiettyjen seurakuntien tapahtumia. Rajattaisiinko arvioiden, mitkä tapahtuma voisivat kiinnostaa isäasiakkaita. Muiden perhetapahtumien tiedottaminen vaatisi myös, että tiedottaminen olisi ajankohtaista. Jos esimerkiksi toisen seurakunnan perhetapahtuma jouduttaisiinkin perumaan, niin tieto tulisi myös mainita isätoiminnan Instagram-tilin puolella. Ajankohtainen tiedottaminen olisi tärkeää, koska isätoiminnan Instagram - tilin seuraajat eivät saattaisi seurata muita Oulun seurakuntayhtymän muita sosiaalisen median viestintä alustoja.

Isätoiminnan Instagram-tili loisi mahdollisuuden isäasiakkaiden sosiaalisten piirien rakentamiseksi ja ylläpitämiseksi. Isätoiminnan Instagram-tilin avulla voitaisiin osallistaa isäasiakkaita keskustelemaan toistensa kanssa. Tämä voisi lisätä isäasiakkaiden vertaistuellisuutta. Selkeä ja saavutettava viestintä olisi tärkeää. Nykyajan isät käyttävät sosiaalista mediaa runsaasti ja se toimii myös anonyyminä matalan kynnyksen tukiverkostona. Sosiaalisesta mediasta voi etsiä vastauksia kysymyksiin, mitä ei mahdollisesti uskalla tai halua tuoda esiin läheisilleen. Isät kokevat vertaisryhmät turvallisemmaksi paikaksi keskustella omasta isyydestään ja sen tuomista haasteista. (Ammari, 2018.). Isien välisen vuorovaikutuksen tukeminen mahdollistaisi verkostointia jo ennen toimintaan osallistumista. Isät pystyisivät esimerkiksi keskustelemaan muiden isien kanssa seurakunnan sosiaalisen median julkaisun yhteydessä heille järjestettävästä toiminnasta. Myös palautteen anto esimerkiksi toteutettavasta toiminnasta mahdollistuisi Instagram-tilin kautta.

Pohdimme, että riskinä isätoiminnan Instagram-tilille voisi olla epätasa-arvoisuuden tunne. Se, että nimettäisiin yhdelle vanhemmalle seurakunnan puolelta oma tili, voisi aiheuttaa vastakkainasettelua. Isätoiminnan nimeäminen saattaisi aiheuttaa kysymyksiä siitä, miten äitiasiakkaat otettaisiin huomioon ja miksi heille ei ole kohdennettu sosiaalisen median alustaa. Työryhmän päätettäväksi jää nimitetäänkö isätoiminnalle erillinen Instagram – tili.

Oulun seurakuntien varhaiskasvatuksen olemassa olevien Instagram-tilien hyödyntämisen mahdollisuuksina näimme, että tieto isätoiminnasta laajentuisi laajemmallekin alueelle. Tämä voisi innostaa isäasiakkaita osallistumaan enemmän tai etsimään tietoa isätoiminnasta. Tällöin isätoimintaa ei tarvitsisi erikseen nimetä, joka ei aiheuttaisi niin suurta vastakkainasettelua. Tämä tulisi lisäämään yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perhetyön työntekijöiden välillä. Kuitenkin tämä vaatisi sitoutumista, että oikea informaatio kulkisi eri seurakuntien työntekijöiden välillä. Riskinä koimme, että työnjako koettaisiin epätasa-arvoisena viestinnän suhteen. Työnjako tulisi siis sopia työntekijöiden kesken. Tässä vaihtoehdossa kuitenkin jäisi pois sosiaalisten piirien luominen ja todennäköisesti vertais-
tuellinen yhteisö kiteytyisi vain tapahtumiin.

8.7 Kartoitus- ja palautelomakkeiden suunnittelu ja palaute

Pohdimme millainen olisi hyvä kartoitus- ja palautelomake (LIITE 3 & 4). Ensin keskustelimme lomakkeista vastaajan näkökulmasta. Totesimme ettei lomakkeet saisi olla liian pitkiä. Pitkät lomakkeet voivat aiheuttaa turhautumista, koska silloin voi tuntua, että kysymyksiin vastaaminen vie paljon aikaa, joka vähentää vastaamisen motivaatiota. Lisäksi kielen tulee olla ymmärrettävää, ja kysymyksissä tulee olla selkeät ohjeet monitulkinnallisuuden välttämiseksi. Monitulkinnallisuus laskee luotettavuutta.

Siirsimme ajatuksia lomakkeiden analysoinnin prosessiin. Pohdimme, että lomakkeiden käyttöön sitoudutaan paremmin, jos se on helppokäyttöinen ja helposti analysoitavissa. Monitulkinnallisuuden riski voi suurentua, jos kysymykset

ja niiden vastaukset ovat laajoja. Tämä voi aiheuttaa analyysoijille väärinymmärryksiä, jolloin lomakkeiden tarkoitus ei täyty.

Suunnittelimme kartoituslomakkeesta ytimekkään kokonaisuuden, jolla saadaan tietoa osallistujien odotuksista toiminnan alkaessa. Lomake sisältää yhden monivalintakysymyksen ja kaksi avointa kysymystä. Lisäksi rakensimme palautelomakkeen, joka sisältää numeraalisia, monivalintakysymyksiä ja avoimia vastausvaihtoehtoja. Halusimme myös kohdentaa teemoja, jotka nousivat kyselyisämme esille, kuten esimerkiksi viestinnän toimiminen ja toiminnan aikataulutus. Lisäsimme lomakkeeseen Likert-asteikon, jotta saataisiin yleispätevä arvosana toimintakauden kokonaisuudesta. Lisäksi on kohtia, joissa kysytään toiminnan hyvistä puolista sekä asioista, jotka eivät toimineet odotetulla tavalla. Lopussa on mahdollisuus antaa toiveita tulevalle toimintakaudelle tai esittää muita ajatuksia, toiveita, kehitysideoita tai kysymyksiä.

Kartoitus- ja palautelomakkeiden kerääminen tullaan toteuttamaan helppona paperisena kyselynä asiakkaille toiminnan tapaamisten yhteydessä. Teimme lomakkeet helposti muokattavaan Word-tiedostoon, jotta Oulun seurakuntien toiminnan järjestäjien olisi helppo muokata lomakkeita tulevaisuudessa toiminnan ja tiedon tarpeen kehittymistä varten. Lomakkeiden oikeudet annettiin täysin Oulun seurakuntayhtymän käyttöön.

Tapasimme lapsi- ja perhetyön diakonin kanssa etäyhteydellä syyskuussa 2024, jolloin kävimme palautelomakepohjan sisällön yhdessä läpi. Palaverissa tuotiin ilmi, että toiveita ja ajatuksia toiminnasta on kerätty suullisesti eikä kirjallisia palautelomakkeita ole ollut käytössä. Perustelimme kirjallisen palautteen hyödyt toiminnan kehittämisessä. Lähetimme myöhemmin sähköpostitse suunnittelemamme kartoituslomakkeen tarkasteltavaksi.

9 OPINNÄYTETYÖN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Etiikka lukeutuu filosofian osa-alueeksi, joka tutkii käsityksiä oikeasta, väärästä, hyvästä ja pahasta sekä moraalisesta toiminnasta. Yleiset eettiset periaatteet kulkevat tutkimuksessa, joissa kunnioitetaan tutkittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä, itsemääräämisoikeutta sekä muita oikeuksia. Merkittävä ja hyvin yleinen periaate on, että vältetään aiheuttamasta tutkittavana oleville ihmisille ja yhteisöille ja muille tutkimuskohteilla aiheutuvia merkittäviä riskejä, vahinkoja ja haittoja. Tutkittavien ihmisarvoinen ja tasa-arvoinen kohtelu on vahingon välttämisen lähtökohta. (Vuori, 2021b.)

Minimointi tarkoittaa, että aineistoa kerätään niin, ettei se sisällä turhia tunnisteita. Anonymisointityön helpottamisessa ydinajatuksena on, että vältetään turhien yksityiskohtien tai tutkimuksen kannalta merkityksettömien tietojen keräämistä. Suunnitteluvaiheessa pohditaan, että minkälaisia taustatietoja henkilöstä ovat välttämättömiä tutkimukseen ja kuinka suurella tarkkuudella. Kysymysten muotoilulla on suuri vaikutus vastausten yksityiskohtaisuuteen. Lisäksi tiedonkeruussa tulee muistaa, että tietosuoja-asetus kieltää tarpeettomien henkilötietojen keruun. (Ketola ym., i.a.)

Opinnäytetyössämme halusimme varmistaa, että jokainen kyselylomake on täysin anonymi. Pohdimme monipuolisesti sitä, että mitä henkilötietoja keräisimme kyselyissä, jotka vaikuttaisivat oleellisesti kyselyiden ja tutkittavan tiedon lopputulokseen. Kävimme lapsi- ja perhediakonin kanssa Teams- palaverin siitä kuinka toteutamme aineiston keruun. Kerroimme suunnitelmastamme toteuttaa kyselylomakkeet verkossa, jonka lapsi- ja perhediakoni voisi jakaa asiakkaille sekä Oulun seurakuntayhtymän työntekijöille.

Tutkimuksen kaikissa vaiheissa tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvä tieteellinen käytäntö tarkoittaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta. Tutkija reflektoi tekemiään eettisiä valintoja tutkimusta raportoidessaan. Ratkaisut kerrotaan avoimesti, perustellaan ja arvioidaan, että mikä merkitys niillä on lopputulokseen. Vaikeistakin virheistä tulisi kertoa. Usein ratkaisut eivät ole

helppoja, jolloin tutkija joutuu harkitsemaan ratkaisuiden hyviä ja huonoja seurauksia saatavalle tiedolle. (Vuori, 2021b.)

Tutkittavalle tulee aina tuoda tietoon perustuva eettinen suostumus osallistua tutkimukseen, kun tutkija on tutkimusvuorovaikutuksessa tutkittavaan. Tutkimusvuorovaikutukseen sisällytetään tutkittavien haastattelua, havainnointia tai tutkimusta, joissa tutkittavalta pyydetään kyselyn täyttämistä, kirjoitusten laatimista sekä tietojen tai lupien pyytämistä heitä koskevien tietojen käyttöön tai muunlaiseen osallistumiseen. Suostumuksen antamiseen tutkittavan tulee saada riittävästi tietoa tutkimuksesta sekä omista oikeuksistaan tutkittavana. (Kuula-Luumi, 2021.)

Tutkittavalle tulee kertoa aina seuraavat tiedot: tutkimuksen tekijät, taustaorganisaatio, henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ja mitä tutkimukseen osallistuminen tarkoittaa käytännössä. Lisäksi tutkittaville on annettava tutkimuksen toteutuksen kuvauksessa riittävästi tietoa tutkimuksesta, että seuraavat oikeudet toteutuvat: oikeus osallistua vapaaehtoisesti ja kieltäytyä osallistumasta, oikeus keskeyttää tutkimukseen osallistuminen väliaikaisesti tai toistaiseksi milloin tahansa ilman seuraamuksia, oikeus peruuttaa osallistumissuostumus, oikeus saada ymmärrettävä ja totuudenmukainen kuva tutkimuksen tavoitteista ja osallistumisesta mahdollisesti koituvista haitoista ja riskeistä sekä oikeus tietää olevansa tutkittavaa erityisesti tilanteissa, joissa tutkija on tutkittavaan nähden jossain muussa kuin tutkijan roolissa esimerkiksi esimiehenä, opettajana, kollegana tai sosiaalityöntekijänä. (Kuula-Luumi, 2021.)

Kyselylomakepohjana käytimme Google Forms – palvelua. Palveluun teimme uuden käyttäjän, jonne pääsy oli vain opinnäytetyön tekijöillä. Toisen kyselypohjan teimme isäasiakkaille ja toisen Oulun seurakuntien työntekijöille. Kyselyihin pääsi ainoastaan jaetun linkin avulla. Kyselyihin pääsemiseksi ei tarvinnut laittaa sähköpostia tai muitakaan tunnistetietoja.

Kyselyiden aluksi oli nähtävissä esittely opinnäytetyön tekijöistä, kuten mistä koulusta olemme ja mitä opiskelemme. Olimme myös kirjanneet opinnäytetyön tavoitteet esille sekä kuinka opinnäytetyö etenisi. Kyselyihin oli kirjoitettu selkeästi,

etemme voisi yhdistää vastauksia kehenkään yksittäiseen henkilöön eikä vastaaminen olisi pakollista. (LIITE 1 & 2.) Koimme, että selkeä ja informatiivinen esittely meistä sekä mitä tekisimme luo luottamusta vastaajien kanssa. Lisäksi tiedotimme kyselyssä, että tarkemmat vastaukset näkisivät vain opinnäytetyön tekijät. Kysymyksiin vastaamisen vapaaehtoisuus lisää helpotusta siihen, että kysymykseen voi jättää vastaamatta, jos vastaajalla ei ole antaa opinnäytetyöhömme luotettavaa vastausta kysytyyn kysymykseen. Kyselyistä teimme yhteenvedon, jonka kävimme lapsi - ja perhetyön diakonin kanssa läpi. Yhteenvedon tarkoituksena oli, että yksittäisen vastaajan vastauksia ei ollut mahdollista tarkastaa. Kyselyissä oli myös sähköpostiosoite esillä, johon vastaaja olisi voinut ottaa yhteyttä, jos kysyttävää ilmenisi.

Kyselylomakkeisiin laitoimme muutamia esitietokysymyksiä. Asiakkaiden kohdalla kysymyksiä oli iästä sekä lasten määrästä. Esitietokysymyksiin olivat valmiit vastausvaihtoehdot. Tiedossamme kuitenkin oli, että vastaajat ovat isäasiakkaita Oulun seurakuntayhtymän alueelta. Emme kokeneet, että kysely tai opinnäytetyön tavoitteiden pääsemiseksi olisi tarvittu enempää esitietoihin liittyviä kysymyksiä. Lisäksi pohdimme tietosuojalain nojalla, että ylimääräistä henkilötietoja ei tulisi kerätä, jos se ei ole tarpeen. Euroopan parlamentin neuvoston asetus 2016/679 II luku Periaatteet, 5 artikla: Henkilötietojen käsittelyä koskevat periaatteet, jossa määritellään henkilötietojen suhteeseen noudatettavia vaatimuksia. 1. c) kohdassa kerrotaan, että henkilötietojen tulee olla asianmukaisia ja olennaisia sekä rajoitettua siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, jota varten niitä kerätään. Tällöin viitataan tietojen minimointiin. (Euroopan parlamentin asetus (EU) 2016/679.)

Työntekijöiden esitietokysymyksiin laadittiin, että mikä on vastaajan työnimike ja minkälaista toimintaa työntekijä järjestää Oulun seurakuntayhtymässä. Työnimikkeen kysymys oli avoin, joten pohdimme, kuinka tarkkaan kirjoitamme vastausten yhteenvedon. Anonymisoinnin kannalta jouduimme ottamaan pois tarkentavat tiedot työnimikkeestä, mutta kuitenkin säilytimme oleellisen työalan. Pohdimme myös, että yksityiskohtaisten työnimikkeiden nimeäminen voisi raukaista anonyymiteetin. Yksityiskohtainen työnimike ei vaikuta lopputulokseen merkittävästi.

Jaoimme kesäkuun lopussa 2024 kyselylomakkeiden linkit Oulun seurakuntayhtymän yhteyshenkilölle, joka jakoi nämä linkit asiakkaille ja työntekijöille. Vastaminen kyselyihin on ollut mahdollista 31.8.2024 asti. Pohdimme opinnäytetyön aikataulutusta ja kyselyiden aukioloa. Erityisesti jouduimme pohtimaan, että kuinka kauan voimme pitää kyselyitä auki, jotta pitäydymme aikataulussa. Kyselyiden aukiolo ajoittui juuri kesäloma kuukausille, jolla oli varmasti vaikutusta vastausten määrään.

Tutkimuslupa on aiheellinen, jos laadullisen tutkimuksen tutkittavat halutaan rekrytoida yhdistyksestä, yrityksestä tai muusta organisaatiosta. Tutkimuslupakäytännöt vaihtelevat kohdeorganisaation koon ja käytäntöjen mukaan. Pieneltä yhdistykseltä on mahdollista saada lupa, jos tiedustelee tutkimuslupaa esimerkiksi yhdistyksen puheenjohtajalta. Suuremmilta organisaatioilta tutkimusluvan saaminen voi olla vaikeaa sekä erittäin työlästä. Tutkimuslupaa ei tarvita, jos rekrytoi tutkittavia levittämällä tutkimuskutsua sosiaalisessa mediassa tai lehti-ilmoituksella. (Kuula-Luumi, 2021.)

Kävimme keskustelua ennen kyselyiden laatimista lapsi- ja perhetyön diakonin kanssa tutkimusluvasta. Annoimme hänelle opinnäytetyön suunnitelman sekä keskustelimme etäyhteydellä suunnitelman toteutuksesta. Kysyimme myös, että tarvitsemeko tutkimuslupaa ennen opinnäytetyön toteuttamista. Yhteyshenkilö ilmoitti, että emme tarvitse erillistä tutkimuslupaa.

Pohdittaessa tekemiämme kyselyjä mieleemme nousi, että kyselyjä ja niiden kysymyksiä olisi voinut vielä hioa sekä käydä yksitellen kysymyksiä läpi. Lisäksi olisi pitänyt pohtia tarkemmin mitä niillä haetaan ja mitä halutaan saada tietää. Aikataulu on ollut erittäin nopea ja tiivis, joten osa analysoinnista on jäänyt vajaavaseksi. Tässä kohden voidaan viitata isäasiakkaille tarkoitettussa kyselyssä, jossa kysytään ikää. Vastausvaihtoehdoissa huomataan, että keskimmäiset vaihtoehdot ”25–35-vuotias” ja ”35–45-vuotias” oli jäänyt huomaamatta. (Kuvio 3.) Sillä 35-vuotiaalla on kaksi vastausvaihtoehtoa tässä kysymyksessä, joka saattaa aiheuttaa vastaajassa hämmennystä.

10 POHDINTA

Isien osallisuudella on monia myönteisiä vaikutuksia perheen ja lasten hyvinvointiin. Isien osallisuuden huomioimisella edistetään myös tasavertaisempaa vanhemmuutta äidin ja isän välillä. Siksi siihen on tärkeää kiinnittää huomiota palveluita suunniteltaessa. Palveluiden pitää olla suunnattu ja toteutettu niin, että osallistuminen on mahdollista ja sen myötä voidaan parantaa isien osallisuutta.

Kyselyiden vastauksissa ja palaverissa Oulun seurakuntayhtymän lapsi - ja perhetyön diakonin kanssa tuli ilmi viestinnän kehittämisen tarve. Tavoitteemme toteutui hyvin ja saimme kehitettyä menetelmiä, joissa yhdistyy monia osallisuuden piirteitä. Tutkimuksissa on aikaisemmin huomattu, että isät kaipaavat vertaistukea etenkin vauvavuoden lopulla ja tarve jakaa kokemuksia muiden isien kanssa (Lähteenmäki ym., 2020, s. 409). Sosiaalisen median vuorovaikutuksellisempi toiminta voisi edesauttaa isiä verkostoitumaan ja vähentää kynnystä osallistua toimintaan. Työntekijät toivat kyselyn vastauksissa ilmi, miten alueella on paljon muualta muuttaneita ja tämä voisi tukea erityisesti heitä.

Seuraajia ja isäasiakkaita osallistava sosiaalisen median käyttö voi myös auttaa isejä löytämään uusia sosiaalisia verkostoja kohdennetun Instagram tilin kautta. Yhdessä osallistuminen toimintaan voi madaltaa kynnystä osallistua, kun siellä on jo entuudestaan johonkin tutustunut. Työntekijät kertoivat vastauksissaan myös, miten isät pitävät enemmän rennosta tavasta viestiä asioista ja sosiaalinen media on hyvä tapa siihen. Uuden sosiaalisen median tilin luomiseen ja sen tarpeeksi näkyväksi saamiseen voi kuitenkin mennä aikaa. Osallistavan ja vuorovaikutuksellisen sisällön tuottaminen vaatii työntekijöiltä myös enemmän resursseja kuin pelkän tiedotuksen julkaiseminen. Siksi halusimme luoda myös yksinkertaisemman ja nopeamman tavan lisätä isien osallisuutta palveluissa. Vastauksista kävi ilmi, miten jatkuvan palautteen kerääminen on tärkeää, jotta palvelut saadaan kohdennettua tarpeisiin sopiviksi esimerkiksi ajankohtien ja paikkojen suhteen.

Tutkitusti isät pitävät vähemmän perhevapaita kuin äidit (Tietotarjotin, 2023). Tämä voi vaikuttaa siihen, miten aktiivisesti isät voivat osallistua toimintaan samalla kun on työelämässä. Tämä tuli ilmi myös työntekijöiden vastauksissa, joissa kerrottiin miten isät osallistuvat enemmän ilta-aikaan tapahtuvaan toimintaan. Perhevapaaudistus tuli voimaan 1.8.2022, jonka jälkeen isät ovat alkaneet pitämään enemmän vapaita. Muutokset vapaiden jakautumisen suhteen äidin ja isän välillä on vielä aika vähäistä. (Sosiaalivakuutus, 2023). Ajan kuluessa kuitenkin isät ovat varmasti enenemissä määrin lasten kanssa kotona ja silloin myös heidän osuutensa lapsiperhepalveluiden käyttäjinä todennäköisesti kasvaa. Isät osallistuvat helpommin suoraan heille suunnattuun toimintaan (Katajisto ym., 2020, s. 30). Siksi palveluita ja viestintää olisi hyvä kohdentaa suoraan isille.

Työntekijöiden vastauksien mukaan jotkut isät ovat epävarmoja lastenhoidon kanssa ja vinkit arkeen otetaan positiivisesti vastaan. Jos isät pitäisivät enemmän perhevapaita, lastenhoidosta voisi tulla varmempaa ja konkretisoituisi myös mitä metatyötä se pitää sisällään. Työntekijät kertoivat, että yhteyttä ottaessa otetaan helposti ensin yhteyttä äitiin tai siihen, jonka yhteystiedot ovat helpommin saatavilla. Perheiden välinen työjako kotitöissä ja lapsiin liittyvissä asioissa voi olla erilaista. Metatyö kuitenkin kasaantuu yleensä naisen harteille ja pohdimme, toimiiko äiti yleensä ilmoittajana seurakuntien toimintaan, jolloin hän helposti jättää vain omat yhteystietonsa saataville.

10.1 Ammatillinen kehitys

Opinnäytetyön prosessi on ollut opettavainen kokemus ja kehittänyt tiimityöskentelytaitojamme. Neljän hengen ryhmässä työskentely on vaatinut erilaisten näkemysten ja toimintatapojen yhteensovittamista. Olemme kehittyneet luotettavien lähteiden etsimisessä ja oppineet paljon opinnäytetyömme keskeisistä aiheista kuten tasa-arvosta ja osallisuuden merkityksestä. Tulemme tulevaisuudessa hyödyntämään osaamistamme, koska perheitä kohtaa monissa eri paikoissa vaikei juuri lapsiperhepalveluiden pariin työllistyisikään.

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme oppineet ymmärtämään syvemmin ja laajemmin vanhempien välisiä tasa-arvo eroja ja niiden vaikutuksista koko perheeseen. Pienilläkin asioilla voi olla suuri merkitys, miten ihminen kokee tulleensa kohdatuksi vanhempana. Vuorovaikutus on tärkeä osa sairaanhoitajan työtä, jota olemme käsitelleet ja pohtineet koko prosessin ajan. Koemme että olemme päässeet syventämään osaamistamme sen ympärillä runsaasti ja tulemme hyödyntämään tätä osaamista työelämässä.

Eettisten periaatteiden puntaroiminen näkyy jokapäiväisessä elämässä. Sitä ei kuitenkaan arjessa tule ajateltua paljon syvällisemmin tarkasteluna. Kuitenkin tuleva ammatti johdattelee tarkastelemaan myös eettisiä näkökulmia. Sairaanhoidtajana on suuri vastuu vaitiolovelvollisuudesta, jota myös määrää laki. Kuitenkin se miten kohdellaan potilasta, miten hänelle puhutaan ja minkälaisella asenteella on, määrittää paljon hoitosuhdetta. Opinnoissamme olemme tarkastelleet paljon erilaisten asiakasryhmien kohtaamista ja ennakkoluulojen merkitystä hoitotyössä. Ennakkoluulot voivat ohjata paljon käytöstämme.

Opinnäytetyön eettisten periaatteiden pohtiminen vaati, että siirrämme näkökulmaa kyselyiden kohderyhmiin eli Oulun seurakuntayhtymän palveluita käyttäviin isiin sekä yhtymän työntekijöihin. Vastaajien anonymiteetin säilyttäminen oli tärkeää ja pohdimme kuinka se toteutuisi. Tällaiset keskustelut ovat vahvistaneet yhteistyötämme ryhmänä.

Prosessin aikana olemme hyödyntäneet opiskeluvuosilta opittua tietoa. Kirkollisissa opinnoissa perehdytään yhtenä osa-alueena viestintään ja sen tärkeyteen. Opinnäytetyössämme käsittelemme viestintää kehittämistoimena. Olemme pystyneet itsenäisesti tutkimaan Oulun seurakuntayhtymän nettisivustojen viestintää, helppolukuisuutta sekä saatavuutta. Saimme myös kyselyissä selville viestinnän kehittämisen tarpeen. Viestinnästä kertominen oli aluksi haastavaa, koska viestintää on monenlaista.

Ennen opinnäytetyön aloitusta emme tienneet paljon hankkeiden toiminnasta tai mitä kaikkea ne sisältävät. Tutustuimme MILAVA-hankkeeseen ja muihin hankkeiden toimintaan opinnäytetyön prosessin aikana. Olemme sitä kautta

ymmärtäneet niiden rakennetta ja miten laajaa hankkeiden toiminta on. Tulevaisuudessa voimme hyödyntää myös ammattilaisena hankkeita tiedon saamisessa tai niiden järjestämästä toiminnasta.

Haasteeksi koimme mihin organisaatioon saisimme vietyä kehittämissuunnitelmamme. Olimme sähköpostitse yhteydessä mahdollisiin organisaatioihin sosiaali- ja terveysalalla sekä kirkon varhaiskasvatus- ja perhetyöhön. Vastauksia saimme vähän ja osa organisaatioista olivat epävarmoja aiheemme luonteesta, koska kokivat, että vanhempia kohdellaan jo tasa-arvoisesti. Tämä aiheutti hämmennystä, oliko suunnitelmamme epäselkeä. Tarkoituksenamme ei ollut, että olisimme nähneet organisaation arvot epätasa-arvoisina. Halusimme selvittää, pysyisimmekö lähteisiin perustuen kehittämään isätyötä. Lisäksi osalta organisaatioista tuli vastaus, että olivat jo samankaltaisen aiheen opinnäytesuunnitelmassa mukana.

Opinnäytetyön aloittamisessa oli jonkun verran haasteita hahmottaa mitä kaikkea prosessiin kuuluu. Selvitimme prosessin eri vaiheet, ja mitä kaikkea ne pitävät sisällään. Opinnäytetyön laajuuden rajaamisessa täytyi olla tarkka, koska neljän opiskelijan ryhmäkoolla on helppo lähteä tekemään liian laajaa työtä. Saimme muilta opiskelijoilta sekä MILAVA-hankkeen yhteyshenkilöiltä vinkkejä ja tukea prosessin eri vaiheissa. Tämä auttoi meitä ymmärtämään, että on hyvä pyytää matalla kynnyksellä apua.

10.2 Isätyön jatkokehitys

Perhevapaaudistuksesta on kulunut aikaa ja sitä olisi mahdollista tutkia ilman että aikaisemman perhevapaasäädöksen päällekkäisyys vaikuttaisi tuloksiin. Uudistuksen muutokset alkavat olla nähtävissä siltä osin, ovatko isät pitäneet enemmän perhevapaita ja onko se vaikuttanut siihen, miten isät ovat osallistuneet palveluihin. Perhevapaaudistus on antanut izeille paremmat mahdollisuudet pitää pidempiä vanhempainvapaajaksoja, jolloin lapsen- ja kodinhoidon metatyö mahdollisesti jakautuu tasaisemmin vanhempien välillä. Tulevaisuudessa aihetta voisi tutkia ja onko näillä asioilla ollut vaikutuksia toisiinsa.

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoina haluamme myös nostaa esille isien asemaa terveyspalveluissa. Tämä tulisi ottaa huomioon, minkälainen isien asema on esimerkiksi neuvolassa raskausseurannan ja lastenneuvolan ajan. Otetaanko isien huolet omasta vanhemmuudesta huomioon? Saavatko isät tarpeeksi tietoa vanhemmuuteen kasvamisesta? Onko isille tarjolla vertaistuellisia ryhmiä ja tarjotaanko niitä neuvolan puolesta? Tätä voisi tutkia kattavasti koko Suomessa. Useasti puhutaan äidin synnytyksen jälkeisestä masennuksesta, mutta voiko isillä esiintyä myös samaa ilmiötä?

LÄHTEET

- Aaltola J. Collin, K., Eskola, J., Heikkinen, H., Herkama, S., Hänninen, V., Ilmonen, K., Kiviniemi K., Laajalahti, A., Laine, T., Lilja, N., Metsämuuronen, J., Moilanen, P., Niikko, A., Paloniemi, S., Rajala, R., Räihä, P., Suoranta, J., & Valli, R. (2018) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Raine Valli (toim.) PS-kustannus.
- Ammari, T. (9.8.2018). How new fathers use social media to make sense of their roles. *The Conversation*. <https://theconversation.com/how-new-fathers-use-social-media-to-make-sense-of-their-roles-100150>
- Antila, H. (22.04.2016). *Pitääkö mun aina kaikki hoitaa? Metatyö kiristää hermoja lapsiperheissä*. Kirkko ja kaupunki. Saatavilla 15.9.2024 <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/pitaako-mun-aina-kaikki-hoittaa-metatyo-kiristaa-hermoja-lapsiperheissa>
- DIAK. (i.a.-a). Osallistava ja tutkiva kehittäminen (OSKE). Saatavilla 15.9.2024 <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/oske-opiskelijat/>
- DIAK. (i.a.-b). MILAVA - Mies, lapsi ja vanhemmuus. Saatavilla 9.9.2024 <https://oske-tori-pohja.in.howspace.com/milava>
- Eerola, P. (2015). *Responsible Fatherhood A Narrative Approach* [Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto]. Jyväskylä University Printing House. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/45600>
- Euroopan unionin asetus 2016/679. *Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojalainsäädännön asetusta)*. Euroopan unionin virallinen lehti. Saatavilla 12.9.2024 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32016R0679R%2803%29>
- Google. (i.a.). *Google Forms*. Saatavilla 29.9.2024 <https://www.google.com/forms/about/>
- Günther K., Hasanen, K., & Juhila, K. (2021). Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen*

- verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>
- Halme, N., Perälä, M-L.& Kanste, O. (2014). Lasten ja perheiden palvelujen saavutettavuus ja avun riittävyys – rakenneyhtälömallin kehittäminen ja arviointi. *Hoitotiede*. 26 (3), 217–230. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128308/77431>
- Hujala, A., & Taskinen, H. (2020). *Uudistuva sosiaali- ja terveysala*. Tampere university press. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/123995/978-952-359-022-9.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Innowise. (2024). Sosiaalisen median tilastot ja käyttö Suomessa: somekatsaus 02/2024 Saatavilla 13.9.2024 <https://www.innowise.fi/fi/sosiaalisen-median-kaytto-suomessa-somekatsaus-022024/>
- Isä-lapsiparkki. (i.a.). *Toimintaamme*. Saatavilla 15.9.2024 <https://www.isalapsiparkki.net>
- Jyväskylän yliopisto. (i.a.-a). Määrällinen analyysi. Saatavilla 28.9.2024 <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/aineiston-analyysi-menetelmat/maarallinen-analyysi>
- Jyväskylän yliopisto. (i.a.-b) Laadullinen tutkimus. Saatavilla 28.9.2024. <https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Kaloinen, M-L., Suntinen, R., & Vallisaari, M. (2008). *Viesti ja vaikuta*. (3. uud. p.). Werner Söderström Osakeyhtiö.
- KAMK. (i.a.). *Mies, lapsi ja vanhemmuus – MILAVA*. Saatavilla 9.9.2024 [Mies, lapsi ja vanhemmuus - MILAVA - Kajaanin ammattikorkeakoulu \(kamk.fi\)](https://www.kamk.fi/mies_lapsi_ja_vanhemmuus_-_milava_-_kajaanin_ammattikorkeakoulu)
- Katajisto K., Laitinen A., Lappeteläinen H., & Pitkänen I. (2020). *Isätyökirja*. Isän näköinen - hanke. <https://www.miessakit.fi/wp-content/uploads/2021/11/Isatyokirja.pdf>
- Ketola, A., Kleemola, M., Kuula-Luumi, A., Alaterä, T., Päivärinta J., Valaranta A., Lehto E., Hautamäki J., Haverinen S., & Sivonen, S. (i.a.) Tunnistellisuus ja anonymisointi. *Aineistohallinnan käsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavilla 12.9.2024.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/aineistonhallinta/tunnisteellisuus-ja-anonymisointi/>

Kormilainen, V., Ahonen, J., & Ijäs, J. (2016). *Somempi seurakunta: Sosiaalisen median opas*. Kirjapaja Oy.

Kuula-Luumi A. (2021). Tutkimuslupa, suostumus, informointi ja tietosuoja. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimus-etiikka/tutkimuslupa-suostumus-informointi-ja-tietosuoja/>

L 609/1986 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/1986/19860609>

Lehtinen, J. (2015). *Metatyö räjäyttää äidin pään!* YLE – Marja Hintikka Live.

Saatavilla 15.9.2024 <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/10/29/jenny-lehtinen-metatyo-kunniaan>

Lähteenmäki, M. (2021). *Keneen tukeutua isäksi tultua? Pitkittäistutkimus isien ensisijaisista tuenlähteistä ja vertaistuen tarpeesta lapsen ensimmäisinä ikävuosina*. [Väitöskirja, Turun yliopisto]. (Turun yliopiston julkaisuja sarja B – Humaniora, osa 557). Painosalama.

<https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/152664/Annales%20B%20557%20L%C3%A4hteenm%C3%A4ki%20DISS.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Lähteenmäki, M., Pihlaja, P. & Laakkonen, E. (2020). Muuttuuko isien vertaistuen tarve lapsen syntymän jälkeisinä vuosina? Seurantatutkimus isien suhtautumisesta vertaistukeen ja vertaistuen kehittämiseen.

Varhaiskasvatuksen Tiedelehti. (2020, 399–419). <https://journal.fi/jecer/article/view/114139/67338>

Microsoft. (i.a.) *Microsoft Teamsin aloitusopas*. Saatavilla 15.9.2024 [https://support.microsoft.com/fi-fi/office/microsoft-teamsin-aloitusopas-](https://support.microsoft.com/fi-fi/office/microsoft-teamsin-aloitusopas-b98d533f-118e-4bae-bf44-3df2470c2b12)

[b98d533f-118e-4bae-bf44-3df2470c2b12](https://support.microsoft.com/fi-fi/office/microsoft-teamsin-aloitusopas-b98d533f-118e-4bae-bf44-3df2470c2b12)

Miessakit ry. (3.3.2015). *Nykyaikainen isyys kuulluksi, näkyväksi ja osallistuvaksi*.

<https://www.miessakit.fi/2015/03/03/nykyaikainen-isyys-kuulluksi-nakyvaksi-ja-osallistuvaksi/>

- Miessakit ry. (i.a.-a). Isän näköinen -hanke (2018–2020). Saatavilla 1.4.2024 <https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/miestyon-osaamiskeskus/menneet-hankkeet/isan-nakoinen/>
- Miessakit ry. (i.a.-b). Isä hoitaa – perhevapaalta virtaa työntekoon (2016 – 2018). Saatavilla 1.4.2024 <https://www.miessakit.fi/toimintamuodot/miestyon-osaamiskeskus/menneet-hankkeet/isa-hoitaa-perhevapaalta-virtaa-tyontekoon/>
- Miesten viikko - Oulu. (i.a.). *Koti* (Facebook-sivu). Saatavilla 1.10.2024 https://www.facebook.com/miehetkuulolla/?locale=fi_FI
- Niinistö M. (14.09.2022). Kia Lampi huomasi tekevänsä paljon lapsiperheen metatöitä – hän teki puolisonsa kanssa tämän metatyötestin ja yllättyi. Yle. <https://yle.fi/a/74-20000144>
- Nivala, E. (14.4.2021). Osallisuuden moninaisuus. Kansalaisyhteiskunta. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/osallisuuden-moninaisuus/>
- Närvi, J., & Salmi, M. (toim.). (2017). *Perhevapaat, talouskriisi ja sukupuolten tasa-arvo*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-884-5>
- OAMK. (i.a.). *Mies, lapsi ja vanhemmuus – MILAVA*. Saatavilla 1.9.2024 <https://oamk.fi/hankkeet/mies-lapsi-ja-vanhemmuus-milava/>
- Oulun ev.-lut seurakunnat. (i.a.-a). *Oulun seurakunnat sosiaalisessa mediassa*. Saatavilla 3.9.2024 <https://www.oulunseurakunnat.fi/tule-mukaan/oulun-seurakunnat-somessa>
- Oulun ev.-lut seurakunnat. (i.a.-b). *Faktoja ja tilastoja*. Saatavilla 9.9.2024 [Faktoja ja tilastoja - Oulun seurakunnat](https://www.oulunseurakunnat.fi/faktoja-ja-tilastoja-oulun-seurakunnat)
- Oulun ev.-lut seurakunnat. (i.a.-c). *Tule mukaan lapsille ja lapsiperheille*. Saatavilla 9.9.2024. <https://www.oulunseurakunnat.fi/tule-mukaan/lapsille-ja-lapsiperheille>
- Oulun ev.-lut seurakunnat. (i.a.-d). Saatavilla 9.9.2024 *Diakoninen perhetyö*. <https://www.oulunseurakunnat.fi/apua-ja-tukea/perheille/diakoninen-lapsi-ja-perhetyo>
- Oulun ev.-lut seurakunnat. (i.a.-e). *Isä-lapsi-parkki*. Saatavilla 1.10.2024 <https://www.oulunseurakunnat.fi/tule-mukaan/lapsille-ja-lapsiperheille/perhekerho/isa-lapsi-parkki>

- Oulun seurakuntayhtymä. (5.12.2023). Talousarvio 2024 sekä toiminta- ja taloussuunnitelma 2025–2026. [2af2eca5-4177-14ff-04e3-b64d68d2f484](https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/index.html)
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. KvaliMOTV. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/index.html>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. (13.1.2022). *Perhevapaaudistus astuu voimaan elokuussa 2022*. <https://stm.fi/-/perhevapaaudistus-astuu-voimaan-elokuussa-2022>
- Sosiaalivakuutus. (25.10.2023). *Perhevapaaudistuksen voimaantulosta on vuosi – mitä sen tuloksista tiedetään nyt?* <https://sosiaalivakuutus.fi/perhevapaaudistuksen-voimaantulosta-on-vuosi-mita-sen-tuloksista-tiedetaan-nyt/>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.). *Ovet auki kaikille*. Saatavilla 9.9.2024 <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/sosiaalietiikka/ovet-auki-kaikille/>
- Tasa-arvoasiain neuvottelukunta. (i.a.). *Mitä on tasa-arvo?*. Saatavilla 3.9.2024 <https://tane.fi/tasa-arvo>
- Terveyskylä. (21.6.2023). *Mitä on vertaistuki*. <https://www.terveyskyla.fi/vertaistalo/tietoa-vertaistuesta/mita-on-vertaistuki>
- Tietoarkisto. (2021) Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tietoarkisto. Saatavilla: 29.9.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/index.html>
- Tietoarkisto. (i.a.). *Laadullisen tutkimuksen ominaispiirteet*. Saatavilla 19.9.2024 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullisen-tutkimuksen-ominaispiirteet/>
- Tietotarjotin. (4.4.2023). *Isät käyttävät edelleen vain murto-osan vanhempainvapaista*. <https://tietotarjotin.fi/uutinen/623720/isat-kayttavat-edelleen-vain-murto-osan-vanhempainvapaista>
- Tilastokeskus. (10.11.2022b). *Naisten ja miesten kokonaistyöaika ensimmäistä kertaa samalla tasolla 2020–2021*. <https://stat.fi/julkaisu/cku2d1we88fu70b506ua4x5tp>
- Tilastokeskus. (20.12.2022a). *Pilvipalveluita käytti 81 % yrityksistä vuonna 2022*. <https://stat.fi/julkaisu/cktvztyy82z790b55dz6j23q3>

- Tilastotietokeskus. (2013–2023). *Väestön tieto – ja viestintätekniiikan käyttö muuttujina Sukupuoli, Vuosi, Pääasiallinen toiminta ja Tiedot*. Saatavilla 12.9.2024 https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_sutivi/statfin_sutivi_pxt_13v7.px/
- Vertaistervarit. (i.a.). *Miten meni? Palautteen kerääminen*. <https://www.vertaistervarit.fi/ohjaajan-opas/miten-meni-palautteen-kerääminen/>
- Vuori J. (2021a). Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/>
- Vuori J. (2021b). Tutkimusetiikkaa ihmistieteissä. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusetiikka/tutkimusetiikka-ihmistieteissa/>
- Väestöliitto. (i.a.). Tasa-arvo ja isät - hanke. Saatavilla 2.10.2024 <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/tyo-ja-perhe/tasa-arvo-ja-isat-hanke/>
- Väärämäki H. (18.03.2021). *Arjen projektipäällikkö*. Helsingin sanomat. <https://www.hs.fi/elama/art-2000007865595.html>
- Yhdistystoimijat. (i.a.). *Sosiaalinen media*. Saatavilla 3.9.2024 <https://www.yhdistystoimijat.fi/sosmedia/>
- Zoom support. (i.a.) *What is Zoom Video Conferencing?* Saatavilla 15.9.2024 https://support.zoom.com/hc/fi/article?id=zm_kb&sysparm_article=KB0059590

LIITE 1. Kysely työntekijöille

Olemme neljä sairaanhoitaja opiskelijaa Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin kampukselta. Lisäksi kahdella opiskelijalla on diakonisen hoitotyön erikoistuminen opinnoissa, jonka myötä saamme työskennellä diakonissan virassa.

Opinnäytetyön tarkoitus on kehittää Oulun seurakuntiin yksilöity isätyön suunnitelma. Isätyön suunnitelman kartoittaa jo edelleen hyviä toimintamalleja sekä antaa kehityssuuntaa uusille toimintamalleille. Esimerkkeinä voidaan käyttää, että kuinka työntekijät kohtaa isäasiakkaan Oulun seurakunnissa tai kuinka isäasiakkaat on huomioitu Oulun seurakunnissa.

Opinnäytetyöhön kuuluu neljä vaihetta:

- Kartoitus, joka kuuluu tähän kyselyyn. Kyselyillä kartoitamme Oulun seurakuntien olemassa olevaa isätyötä sekä kehittämismahdollisuuksia. Kyselyt tehdään isäasiakkaille ja henkilökunnalle.
- Kartoituksen läpi käyminen. Kartoituksen avulla rakennamme Oulun seurakuntien työntekijöille tavoitteet sekä toimenpiteet.
- Toimenpiteiden toteuttaminen ja tavoitteiden saavuttamista.
- Palaute toimenpiteistä ja tavoitteista sekä prosessista.

Kyselyn vastaamisen ohjeet:

- Kyselyyn menee noin 5-15 minuuttia.
- Kyselyyn vastataan nimettömänä. Emme pysty yhdistämään vastauksia kehenkään yksittäiseen henkilöön.
- Kyselyssä on monivalintakysymyksiä, lineaarisia kysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä.
- Kaikkiin kysymyksiin ei ole pakko vastata.
- Vastattuihin kyselylomakkeet näkevät ainoastaan opinnäytetyön porukka. Vastauksista tehdään yhtenäiset kaaviot, jotka esitellään Oulun seurakunnan työntekijöille.

Jos tulee jotain kysyttävää, niin meihin voi ottaa yhteyttä sähköpostitse:

jade.tikkanen@student.diak.fi

Kiitos etukäteen vastauksista!

Kyselyyn voi vastata 31.8.2024 asti.

Jade Tikkanen, sairaanhoitajadiakonissa opiskelija

Matti Martikainen, sairaanhoitajadiakonissa opiskelija

Janita Kekkonen, sairaanhoitajaopiskelija

Mari Väisänen, sairaanhoitajaopiskelija

1. Mikä on työnimikkeesi? Minkälaisen toiminnan järjestämisessä olet mukana?

2. Kuinka suuri osa osallistujista on isejä?

Merkitse vain yksi soikio.

- Neljäsosa
- Puolet
- Yli puolet
- Lähes kaikki

3. Järjestetäänkö teillä mitään erityisesti iseille suunnattua toimintaa?

Merkitse vain yksi soikio.

- Ei
- Kyllä

4. Minkälaista toimintaa?

5. Mistä asiakkaat tulevat? Kuka varaa ajan? Kutsutaanko vanhemmat vai äiti ja isä erikseen?

6. Vaikuttaako järjestettävä toiminta isien osallistumiseen? Osallistuvatko isät enemmän tietynlaiseen toimintaan tai tiettyihin tapaamisiin?

7. Onko teidän asiakaskunnassanne jokin ryhmä isiä, joiden toivoisitte osallistuvan toimintaan enemmän? Esimerkiksi nuorten lasten isät.

8. Mitä erityisiä haasteita isien kohtaamisessa on? Poikkeako isien kohtaaminen jollain tavalla äitien kohtaamisesta?

9. Miten ja millä tavalla vanhemmat kohdataan? Miten keskustelu avataan? Oletetaanko, että molemmat vanhemmat paikalla?

10. Jatkotapaamisten sopiminen, yhteydenpito. Sovitaanko yhteyshenkilöä? Millä perusteella? Kummalle soitetaan helpommin?

11. Miten palveluista viestitään? Onko organisaatiolla erillistä viestintää isille ja äideille? Kaipaavatko isät erityyppistä viestintää kuin äidit?

12. Jos sinä saisit päättää, mitä tekisit isien hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämiseksi? Tai onko sinulla muita kehittämisideoita vanhemmuuden tukemiseen?

LIITE 2. Kysely asiakkaille

Olemme neljä sairaanhoitaja opiskelijaa Diakonia-ammattikorkeakoulun Helsingin kampukselta. Lisäksi kahdella opiskelijalla on diakonisen hoitotyön erikoistuminen opinnoissa, jonka myötä saamme työskennellä diakonissan virassa.

Opinnäytetyön tarkoitus on kehittää Oulun seurakuntiin yksilöity isätyön suunnitelma. Isätyön suunnitelman kartoittaa jo edelleen hyviä toimintamalleja sekä antaa kehityssuuntaa uusille toimintamalleille. Esimerkkeinä voidaan käyttää, että kuinka työntekijät kohtaa isäasiakkaan Oulun seurakunnissa tai kuinka isäasiakkaat on huomioitu Oulun seurakunnissa.

Opinnäytetyöhön kuuluu neljä vaihetta:

- Kartoitus, joka kuuluu tähän kyselyyn. Kyselyillä kartoitamme Oulun seurakuntien olemassa olevaa isätyötä sekä kehittämismahdollisuuksia. Kyselyt tehdään isäasiakkaille ja henkilökunnalle.
- Kartoituksen läpi käyminen. Kartoituksen avulla rakennamme Oulun seurakuntien työntekijöille tavoitteet sekä toimenpiteet.
- Toimenpiteiden toteuttaminen ja tavoitteiden saavuttamista.
- Palaute toimenpiteistä ja tavoitteista sekä prosessista.

Kyselyn vastaamisen ohjeet:

- Kyselyyn menee noin 5-10 minuuttia.
- Kyselyyn vastataan nimettömänä. Emme pysty yhdistämään vastauksia kehenkään yksittäiseen henkilöön.
- Kyselyssä on monivalintakysymyksiä, lineaarisia kysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä.
- Kaikkiin kysymyksiin ei ole pakko vastata.
- Vastattuihin kyselylomakkeet näkevät ainoastaan opinnäytetyön porukka. Vastauksista tehdään yhtenäiset kaaviot, jotka esitellään Oulun seurakunnan työntekijöille.

Jos tulee jotain kysyttävää, niin meihin voi ottaa yhteyttä sähköpostitse:
jade.tikkanen@student.diak.fi

Kiitos etukäteen vastauksista!

Jade Tikkanen, sairaanhoitajadiakonissa opiskelija
Matti Martikainen, sairaanhoitajadiakonissa opiskelija
Janita Kekkonen, sairaanhoitajaopiskelija
Mari Väisänen, sairaanhoitajaopiskelija

* Pakollinen kysymys

1. Ikä?*

Merkitse vain yksi soikio.

- Alle 25-vuotias
- 25-35-vuotias
- 35-45-vuotias
- yli 45-vuotias

2. Kuinka monta lasta?*

Merkitse vain yksi soikio.

- 1 lapsi
- 2 lasta
- 3 lasta
- 4 tai enemmän

3. Millaisiin palveluihin osallistut Oulun seurakunnissa?*

Esimerkiksi seurakunnan järjestämät kerhot, leirit, yms.

Millaisia kokemuksia sinulla on työntekijöiden kohtaamisista ja **vuorovaikutuksesta?**

Näihin vastataan asteikolla 1-5, joka tarkoittaa, että 1 = huonosti ja 5 = hyvin.

4. Koen, että minut kohdataan tapaamisissa hyvin.

Tapaamisilla tarkoitetaan esimerkiksi kerhoja, leirejä tai muuta perhetoimintaa.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

5. Koen, että isyys on huomioitu palveluissa.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

6. Koen, että saan ääneni kuuluviin palveluissa.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

7. Koen, että näkemyksistäni ollaan kiinnostuneita.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

8. Minulla on tunne, että olen itse voinut vaikuttaa asioihini palveluissa asioidesani.

Esimerkiksi palautteen kerääminen (kirjallinen/suullinen).

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

9. Koen, että kohtaamistilanteissa tuetaan mahdollisuuttani olla osallistuva isä.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

10. Olen saanut minua kiinnostavaa tietoa tapaamisissa.

Esimerkiksi tietoa muista tapahtumista, joihin voisi osallistua.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

11. Jos vastasit johonkin kohtaan 1, niin miksi?

Millaisia kokemuksia sinulla on palvelun rakenteista, käytänteistä ja **toimintavoista?**

Näihin vastataan asteikolla 1-5, joka tarkoittaa, että 1 = huonosti ja 5 = hyvin.

12. Oulun seurakuntien järjestelyt (esim. tapaamisten paikka on helposti saavutettavissa, tapaamisajat ovat minulle sopivat) tukevat osallistumistani.

Esteettömyys on huomioitu, tapaamisten ajoitus, tapaamisiin vastaanotto.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

13. Koen, että organisaatiossa on tarjolla minulle tarpeellista tietoa (esim. nettisivut, viestintä, esitteet yms.).

Onko tapaamisten/tapahtumat infottu hyvin? Saatto tarpeellisen tiedon esimerkiksi nettisivuilta, sosiaalisesta mediasta, lehdestä.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	☐	☐	☐	☐	☐	

14.Koen, että Oulun seurakuntien viestintä sujuu tasapuolisesti molempien vanhempien suuntaan.

Annetaanko palautelomakkeet esimerkiksi kummallekin vanhemmalle, ollaanko seurakunnassa kiinnostuneita kummankin vanhemman näkemyksestä toiminnan suunnittelussa.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	○	○	○	○	○	

15.Koen, että organisaatio ja sen käytänteet tukevat mahdollisuuttani olla osallistuva isä.

Merkitse vain yksi soikio.

Huonosti	1	2	3	4	5	Hyvin
	○	○	○	○	○	

16. Jos vastasit johonkin kohtaan 1, niin miksi?

Avoimet kysymykset

17. Millaista erityistä toimintaa tai tukea Oulun seurakunnat voisi isille tarjota? Millaiseen toimintaan voisit osallistua?

18. Mitä toiveita tai ohjeita haluatte antaa Oulun seurakunnille, että osattaisiin paremmin huomioida isyyttä?

19. Vapaa sana, tähän on mahdollista kirjoittaa muuta palautetta Oulun seurakuntayhtymälle tai meille opiskelijoille!

LIITE 3. Palautelomake toimintakauden lopuksi

Kuinka tyytyväinen olet toimintakauden kokonaisuuteen?

1. Erittäin huono	2. Huono	3. Tyydyttävä	4. Hyvä	5. Erinomainen

Mitkä olivat hyviä puolia? Mikä jäi erityisesti mieleen?

Mitkä asiat eivät toimineet odotetulla tavalla?

Onko viestintä toiminut? Jos ei niin miksi?

- Kyllä
- Ei
- En löydä tietoa
- Tietoa ei päivitetä
- Eri tietoa on eri paikoissa
- Muu, mikä? _____

Onko ajankohta sinulle sopiva? Jos ei miksi?

- Kyllä
- Ei
- Aika on liian aikaisin
- Aika on liian myöhään
- Viikontähti ei sovi
- Muu, mikä? _____

Onko toiveita tulevalle kaudelle?

Muita ajatuksia, toiveita, kehitysideoita, kysymyksiä?

LIITE 4. Kartoituslomake toimintakauden alkaessa

Mistä olet kuullut toiminnasta?

- Sosiaalinen media
 - Ystävät tai perhe
 - Tapahtumat
 - Mainokset
 - Verkkosivut
 - Muu (mikä?)
-

Mitä odotuksia sinulla on toiminnan suhteen?

Mikä on tärkein syy, miksi olet kiinnostunut toiminnasta?
